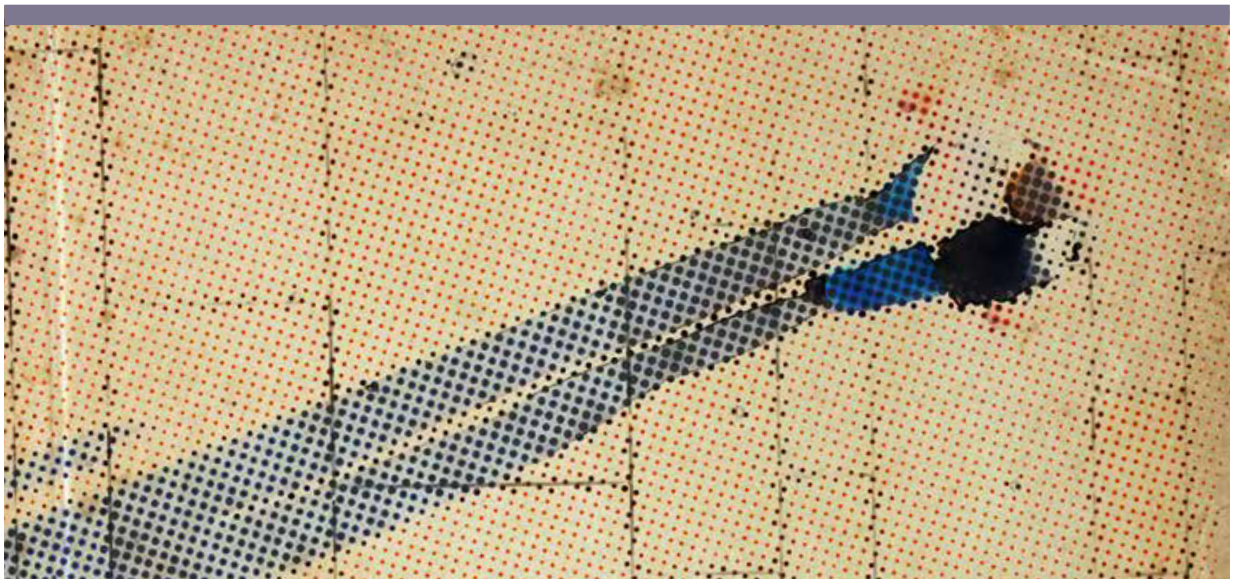

Tilsynet med Efterretningstjenesterne

Årsredegørelse 2018

Politiets Efterretningstjeneste

Indhold

Til justitsministeren	1
Forord	2
1. Tilsynets kontrol	4
1.1 Kontrolmetode	4
1.2 Kontrol af PET i 2018	5
1.2.1 Kontrol af PETs oprettelse af nye sager	7
1.2.2 Kontrol af PETs indhentning fra andre forvaltningsmyndigheder	7
1.2.3 Kontrol af PETs overholdelse af slettefrister	8
1.2.4 Kontrol af PETs videregivelser af oplysninger til samarbejdspartnere	10
1.2.5 Kontrol af PETs overholdelse af reglerne om lovlig politisk virksomhed	11
1.2.6 Kontrol af PETs sikkerhedsgodkendelser	13
1.2.7 Kontrol af PETs særlige databaser	13
1.2.8 Kontrol af PETs transitsystemer	14
1.2.9 Kontrol af PETs informationsikkerhed	16
1.2.10 Kontrol af PETs behandling af materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT	17
1.2.11 Kontrol af PETs interne kontrol	19
1.3 Opfølgning på tilsynets kontrol af PET i 2017	20
1.4 PETs orientering af tilsynet	20
1.5 Anmodninger om indsigt efter PET-lovens §§ 12 og 13	21
1.5.1 Tilsynets behandling af anmodninger	21
1.5.2 Antal anmodninger og sagsbehandlingstid	23
2. Praxis vedrørende PETs anmodninger til FE om søgning i rådata	24
2.1 Om tilsynets kompetence ved tjenesternes indgreb i meddelelseshemmeligheden	24
2.2 Om baggrunden for tilsynets undersøgelse	25
2.3 Tilsynets vurdering af tjenesternes praksis	26
2.4 PET og FEs reaktion på tilsynets vurdering	27
3. Presseomtale i 2018	28
APPENDIKS	30
1. Om Politiets Efterretningstjeneste	30
2. Tilsynet med Efterretningstjenesterne	32
2.1 Tilsynets opgaver i forhold til PET	33
2.2 Tilsynets adgang til oplysninger i PET	34
2.3 Tilsynets reaktionsmuligheder	34
3. Retsgrundlag	36
3.1 Tilvejebringelse af oplysninger	36
3.1.1 Om indsamling og indhentning af oplysninger, jf. PET-lovens § 3	36
3.1.2 Om pligt for andre forvaltningsmyndigheder til at videregive oplysninger til PET, jf. PET-lovens § 4	37
3.2 Intern behandling af oplysninger	37
3.2.1 Om intern behandling af oplysninger efter PET-lovens §§ 6 a - 8	37
3.2.2 Om sletning af oplysninger, jf. PET-lovens §§ 9 og 9 a og PET-bekendtgørelsens §§ 1-3, § 8 og § 18	38
3.2.3 Om informationsikkerhed, jf. PET-sikkerhedsbekendtgørelsens §§ 3-5 og § 17	40
3.2.4 Om intern kontrol, jf. PET-bekendtgørelsens §§ 10 og 11	42
3.3 Videregivelse af oplysninger	42
3.3.1 Om videregivelse af oplysninger, jf. PET-lovens § 10	42
3.4 Lovlig politisk virksomhed	43
3.4.1 Om lovlig politisk virksomhed, jf. PET-lovens § 11	43
3.5 Regler om indsigt mv.	45
3.5.1 Om indsigt, jf. PET-lovens §§ 12 og 13	45

Til justitsministeren

I overensstemmelse med § 22 i lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET) (lovbekendtgørelse nr. 231 af 7. marts 2017, som senest ændret ved lov nr. 1706 af 27. december 2018) afgiver Tilsynet med Efterretningstjenesterne hermed redegørelse om sin virksomhed vedrørende PET for 2018. Redegørelsen skal forelægges Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne og skal herefter offentliggøres.

København, juni 2019

Michael Kistrup

Formand for Tilsynet med Efterretningstjenesterne

Forord

Tilsynet med Efterretningstjenesterne er et særligt uafhængigt kontrolorgan, der blandt andet fører tilsyn med, at Politiets Efterretningstjeneste (PET) behandler personoplysninger i overensstemmelse med lovgivningen. Tilsynet blev oprettet ved lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET), der trådte i kraft den 1. januar 2014.

Sigtet med nærværende redegørelse er at informere om karakteren af det tilsyn, der udøves vedrørende PET. Redegørelsen indeholder oplysninger om de forhold, som tilsynet i 2018 har valgt særligt at interessere sig for, og om i hvor mange tilfælde tilsynet har fundet, at tjenestens behandling af personoplysninger ikke har været i overensstemmelse med reglerne. Endvidere indeholder redegørelsen i relevant omfang opfølgning på tilsynets kontroller i 2017.

Som i de forgangne år har tilsynet i 2018 haft fokus på at konsolidere og styrke grundlaget for tilsynets kontrol af henholdsvis PET, Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) og Center for Cybersikkerhed (CFCS), herunder ved løbende udvikling af tilsynets risiko- og væsentlighedsvurdering af tjenesterne og centret samt de standarder og metoder, som anvendes i den retlige kontrol heraf. Det er afgørende for tilsynet, at de enkelte kontroller er velunderbyggede og -dokumenterede, og at de er tilrettelagt på baggrund af en tilstrækkelig efterretningsfaglig og teknisk forståelse. Tilsynet har endvidere i 2018 igangsat flere udviklingsprojekter med henblik på at sikre en mere effektiv systemunderstøttelse af tilsynets kontrolvirksomhed.

Tilsynet har i 2018 gennemført omfattende og intensive kontroller med PETs behandling af oplysninger om fysiske og juridiske personer. Som i de foregående år har tilsynet prioriteret kontroller med fokus på PETs overholdelse af reglerne om tilvejebringelse af oplysninger, intern behandling af oplysninger, herunder sletning af oplysninger, lovlig politisk virksomhed og videregivelse af oplysninger.

Tilsynet har herudover prioriteret kontrol af PETs overholdelse af reglerne om sikkerhedsforanstaltninger (informationssikkerhed) i forbindelse med behandling af personoplysninger. Endelig har tilsynet fortsat sit arbejde med kortlægning og verificering af PETs systemlandskab på server- og komponentniveau.

Af særlig betydning for tilsynets kontrol i 2018 har været den øgede opmærksomhed omkring den indirekte indsigtsordning, som opstod på baggrund af medieomtale af ordningen i begyndelsen af året. Tilsynet har i 2018 modtaget ca. fire gange så mange anmodninger om indirekte indsigt, som tilsynet samlet set har modtaget siden oprettelsen i 2014. Tilsynet ser positivt på den øgede opmærksomhed omkring den indirekte indsigtsordning, men må samtidig erkende, at den pludseligt øgede interesse for ordningen har medført et pres på tilsynets øvrige kontrolvirksomhed samt på sagsbehandlingstiden for anmodninger om indirekte indsigt. Der er i afsnit 1.5 redegjort nærmere for tilsynets behandling af anmodninger efter den indirekte indsigtsordning i 2018.

Foruden tilsynets almindelige kontroller har tilsynet i 2018 foretaget en vurdering af det retlige grundlag for en praksis mellem PET og FE, hvorefter PET ikke indhentede retskendelse til at foretage indgreb i meddelelshemmeligheden, når tjenesten anmodede FE om at foretage søgning i rådata. Tilsynets vurdering af denne praksis er behandlet nærmere i afsnit 2.

Tilsynet har i 2018 udbygget sit samarbejde med hollandske Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD), belgiske Comité permanent de contrôle de services de renseignements et de sécurité (Committee I), norske Stortingets Kontrollutvalg for etterretnings-, overvåknings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) samt schweiziske Unabhängige Aufsichtsbehörde über die nachrichtendienstlichen Tätigkeiten (AB-ND). Fokus i dette samarbejde er erfaringsudveksling omkring kontrolmetoder samt drøftelse af juridiske emner af fælles relevans. Samarbejdet har blandt andet resulteret i, at de fem tilsynsmyndigheder i november 2018 offentliggjorde en fælles udtalelse om styrkelse af samarbejdet mellem nationale tilsyn med efterretningstjenester. Udtalelsen kan findes på tilsynets hjemmeside.

Tilsynets sekretariat har tillige i april 2018 besøgt de svenske tilsynsmyndigheder Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (SIN) og Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (SIUN), hvor tilsynet udvekslede erfaringer om forskellige kontrolmetoder.

Foruden tilsynets tætte samarbejde med udvalgte tilsynsmyndigheder deltog tilsynet i december 2018 i en fælles europæisk konference for tilsynsmyndigheder i Paris, hvor 14 europæiske lande deltog.

Michael Kistrup

Formand for Tilsynet med Efterretningstjenesterne

Tilsynets kontrol

1.1 Kontrolmetode

Tilsynet arbejder kontinuerligt med at forbedre de metoder, som tilsynet anvender i planlægningen og udførelsen af kontrollen af PET, med henblik på at kontrollen får den størst mulige effekt inden for de rammer, som er sat for tilsynets virke.

Tilsynets kontrolarbejde består af tre delelementer: planlægning, udførelse af kontrol og verificering. Tilsynet evaluerer derudover løbende sit arbejde med alle tre elementer.

Tilsynets planlægning af kontrollerne for det kommende år sker på baggrund af en årlig risikovurdering vedrørende samtlige processer og systemer hos PET. Formålet med risikovurderingen er at vurdere risici for lovbrud i relation til tilvejebringelse, intern behandling og videregivelse af oplysninger om de persongrupper, der er omfattet af tilsynets kompetence. På baggrund heraf udarbejder tilsynet en risikoanalyse, som danner grundlag for udvælgelsen af det kommende års kontroller.

Formålet med risikoanalysen er at sikre, at tilsynets kontrol fokuseres på de områder, hvor der er størst risiko for fejl, samt at der tages højde for andre relevante faktorer, eksempelvis områder hvor tilsynets kontrol fra lovgivers side er tillagt særlig vægt, såsom reglerne om lovlig politisk virksomhed. Områder, hvor der vurderes at være en lav risiko for fejl, kontrolleres som hovedregel én gang hvert tredje år med henblik på at skabe fuldstændighed i kontrollen af PET og sikre, at vurderingen af risikoen for fejl på området fortsat er retvisende. Endvidere foretager tilsynet inspektioner af systemer, der i forbindelse med risikovurderingen er vurderet som værende ikke relevante for tilsynets kontrol, med henblik på at efterprøve om relevansvurderingen er korrekt.

Planlægningen af tilsynets kontrol for det kommende år afsluttes ved udgangen af det foregående år, med henblik på at erfaringerne fra dette års kontrol kan indgå som en del af risikovurderingen og -analysen.

Selve kontrollen gennemføres løbende hen over året. Kontrollen af de enkelte områder gennemføres som udgangspunkt af tilsynets sekretariat. Efter en konkret vurdering anmodes PET om uddybende bemærkninger. Sekretariatet forelægger på dette grundlag resultaterne af kontrollen for tilsynet, som beslutter, om kontrollerne er tilstrækkelig belyst, eller om der er behov for at indhente yderligere oplysninger eller foretage nærmere drøftelser med PET.

Tilsynet benytter sig af en række forskellige metoder i kontrollen af de enkelte områder, heriblandt fuldstændig kontrol, stikprøvekontrol, indholdsscreening og interviewbaseret kontrol. Tilsynets

valg af metode sker på baggrund af risikoanalysen af området, erfaringer fra tidligere kontroller samt de faktiske forhold, som tilsynet konstaterer i forbindelse med kontrollen. Endvidere afholder tilsynet forud for kontrol af ikke tidligere kontrollerede områder et opstartsmøde med relevante medarbejdere i PET med henblik på at sikre en tilstrækkelig efterretningsfaglig og teknisk forståelse af området, således at kontrollen kan tilpasses og gennemføres hensigtsmæssigt.

Tilsynets direkte adgang til PETs systemer sikrer, at tjenesten ikke kan forudse, hvilke sager og oplysninger der bliver genstand for tilsynets kontrol. I nogle tilfælde er det imidlertid nødvendigt for tilsynet at varsle tjenesten om tidspunktet og metoden for en kontrol, eksempelvis hvis tilsynet skal have adgang til særlige fysiske lokaliteter eller skal interviewe specifikke medarbejdere.

Tilsynet deler forud for påbegyndelsen af årets kontroller sin risikoanalyse og kontrolplan med PET med henblik på blandt andet at sikre åbenhed om tilsynets vurdering af forholdene hos tjenesten. Åbenheden giver endvidere PET mulighed for at tage højde for tilsynets kontrol i tilrettelæggelsen af den interne kontrol, hvilket bidrager til, at tilsynets kontrol og tjenestens interne kontrol samlet dækker en større del af tjenestens virksomhed. Endelig sikrer åbenheden, at PET kan afsætte tilstrækkelige ressourcer til at servicere tilsynet.

Tilsynet foretager verificering ved løbende kortlægning af PETs systemlandskab på server-, komponent- og applikationsniveau med henblik på at kunne foretage en fuldstændig risikovurdering af samtlige processer og systemer i tjenesten. Tilsynet afsætter hvert år væsentlige ressourcer til verificering af de oplysninger, som modtages fra PET vedrørende tjenestens systemlandskab. Formålet med verificeringen er at sikre, at tilsynets kontrol beror på oplysninger fra PET, hvis rigtighed tilsynet har efterprøvet.

Tilsynet har desuden udarbejdet en særskilt risikovurdering og -analyse specifikt for tilsynets opgaver i relation til PET efter den indirekte indsichtsordning, blandt andet med henblik på at sikre, at tilsynets undersøgelser i forbindelse med anmodninger om indirekte indsigt er effektive og relevante. Tilsynet har på den baggrund igangsat et udviklingsprojekt med henblik på at sikre en bedre systemunderstøttelse af tilsynets undersøgelser i 2019.

1.2 Kontrol af PET i 2018

Med henblik på at kontrollere at PET i forbindelse med behandling af oplysninger om fysiske og juridiske personer overholder reglerne i PET-loven og PET-bekendtgørelsen, har tilsynet i 2018 foretaget kontrol af tjenestens

- ▶ oprettelse af nye sager (1.2.1),
- ▶ indhentning fra andre forvaltningsmyndigheder (1.2.2),
- ▶ overholdelse af slettefrister (1.2.3),
- ▶ videregivelse af oplysninger til samarbejdspartnere (1.2.4),
- ▶ overholdelse af reglerne om lovlig politisk virksomhed (1.2.5),
- ▶ sikkerhedsgodkendelser (1.2.6),
- ▶ særlige databaser (1.2.7),
- ▶ transitsystemer (1.2.8),
- ▶ informationssikkerhed (1.2.9),
- ▶ behandling af materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT (1.2.10) og
- ▶ interne kontrol (1.2.11).

Sammenfatning af tilsynets kontroller i 2018

Tilsynets kontroller viste, at PET i alle tilfælde har overholdt lovgivningens bestemmelser om tilvejebringelse og videregivelse af oplysninger samt bestemmelsen om lovlig politisk virksomhed.

Tilsynets kontrol af bestemmelsen om lovlig politisk virksomhed, jf. afsnit 1.2.5, har imidlertid givet anledning til drøftelser mellem tilsynet og PET vedrørende fortolkningen af PET-lovens § 11, stk. 1 og 2, i forhold til én konkret sag. Drøftelserne er i skrivende stund ikke afsluttet.

Tilsynets kontroller af PETs interne behandling af oplysninger viste, jf. afsnit 1.2.1 - 1.2.2, 1.2.5 - 1.2.7, at PET generelt overholder behandlingsbetingelserne i PET-lovens §§ 7 og 8, jf. § 9 a.

Kontrollen vedrørende PETs anvendelse af udvidet indhentning viste imidlertid, at tjenesten, i forhold til 27 procent af indhentningerne vedrørende oplysninger fra SKAT om passagerer og besætning på luftfartøjer, jf. lovens § 4, stk. 2 og 3, efter den udvidede adgang, ikke, så hurtigt som forholdene tillod det, havde foretaget en vurdering af, om de personer, som oplysningerne vedrører, er af relevans for tjenestens opgavevaretagelse, og, i den udstrækning dette vurderedes ikke at være tilfældet, straks havde foretaget sletning eller anonymisering af de relevante oplysninger, jf. PET-bekendtgørelsens § 8, stk. 5.

Endvidere viste kontrollerne af PETs iagttagelse af bestemmelserne om sletning, jf. afsnit 1.2.3 og 1.2.7, at tjenesten i et ikke ubetydeligt omfang ikke har overholdt slettefrister i PET-bekendtgørelsens § 1, stk. 2, og § 2, stk. 2.

Tilsynets kontroller af transitsystemer, herunder arbejdsstationer, viste, jf. afsnit 1.2.8, at PETs medarbejdere generelt overholdt PET-loven, PET-bekendtgørelsen og PET-sikkerhedsbekendtgørelsens frister for journalisering og sletning af personoplysninger. Kontrollen af arbejdsstationer viste endvidere, at medarbejderne generelt var opmærksomme på, at behandling af personoplysninger sker i overensstemmelse med PET-loven, PET-bekendtgørelsen og PET-sikkerhedsbekendtgørelsens regler om frister for journalisering og sletning af personoplysninger.

Kontrollen af PETs øvrige transitsystemer viste, at tjenesten har iagttaget PET-loven, PET-bekendtgørelsen og PET-sikkerhedsbekendtgørelsens regler om frister for journalisering og sletning af personoplysninger.

Kontrollen af seks fællesdrev viste imidlertid, at PET ikke behandlede personoplysninger i overensstemmelse med PET-lovgivningen på drevene, herunder tjenestens vejledning for brug af transitsystemer.

Tilsynet skal i den forbindelse bemærke, at PET siden 2017 har haft fokus på, at behandling af personoplysninger på transitsystemer sker i overensstemmelse med lovgivningen, og at tjenesten på den baggrund har iværksat en række initiativer med henblik på at sikre, at lovgivningen bliver iagttaget. PETs behandling af personoplysning på transitsystemer i 2017 og 2018 er således væsentligt forbedret i forhold til tidligere.

Kontrollen af PETs behandling af materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT, jf. afsnit 1.2.10, viste, at PET ikke hurtigst muligt har gennemført tjenestens revisionsprojekt vedrørende materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT, navnlig henset til, at tilsynet allerede i 2015 anbefalede,

at tjenesten foretog en revision af tjenestens materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT, og at tilsynet i sin redegørelse vedrørende tjenesten for 2017 tilkendegav, at tilsynet fandt det vigtigt, at tjenesten hurtigst muligt gennemførte revisionsprojektet.

Kontrollen af PETs informationssikkerhed, jf. afsnit 1.2.9, viste, at PETs implementering af ISO 27001-standarden forløber i overensstemmelse med tjenestens egen plan herfor. Tilsynet har således på nuværende tidspunkt tillid til, at PETs implementering af ISO 27001-standarden vil være gennemført ultimo december 2021.

Kontrollen af PETs interne kontrol, jf. afsnit 1.2.11, viste, at tjenesten har tilrettelagt og gennemført tjenestens interne kontrol tilfredsstillende.

1.2.1 Kontrol af PETs oprettelse af nye sager

Tilsynet har i 2018 foretaget kvartalsvise kontroller vedrørende PETs oprettelse af nye sager.

Tilsynet trak kvartalsvist en stikprøve på et antal tilfældige nyoprettede sager inden for områderne terrorisme, ekstremisme, spionage og sikkerhedsgodkendelser.

! Tilsynets bemærkninger

Tilsynets kvartalsvise kontroller vedrørende PETs oprettelse af nye sager viste, at tjenesten har iagttaget lovgivningens krav om tilvejebringelse, intern behandling og videregivelse af oplysninger.

1.2.2 Kontrol af PETs indhentning fra andre forvaltningsmyndigheder

PET kan i medfør af PET-lovens § 4, stk. 1, indhente oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder. Endvidere kan PET efter bestemmelsens stk. 2 indhente oplysninger fra Told- og skatteforvaltningen (SKAT) om passagerer og besætning på luftfartøjer.

PET kan efter bestemmelsen indhente oplysninger om alle personer, der inden for et givent tidspunkt har rettet henvendelse til en given offentlig myndighed, eller andre grupper af personer, som på tilsvarende måde ikke på forhånd er identificeret. Endvidere kan PET indhente oplysninger fra SKAT om alle personer, der inden for et givent tidspunkt rejser med luftfartøjer til eller fra bestemte destinationer eller med bestemte rejsemønstre, eller andre grupper af personer, som på tilsvarende måde ikke på forhånd er identificeret. PETs indhentning af oplysninger om grupper af personer, som ikke på forhånd er identificeret, benævnes i det følgende som udvidet indhentning.

Ved anvendelse af udvidet indhentning skal PET, så hurtigt som forholdene tillader det, foretage en vurdering af, om de personer, som oplysningerne vedrører, er af relevans for tjenestens opgavevaretagelse. I den udstrækning dette vurderes ikke at være tilfældet, skal de ikke relevante oplysninger straks slettes eller anonymiseres.

Tilsynet har i 2018 foretaget kontroller af PETs almindelige indhentning og af tjenestens udvidede indhentning.

Tilsynet trak en stikprøve vedrørende indhentning af oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder med henblik på kontrol af PETs *almindelige* indhentning.

Tilsynet trak tillige en stikprøve vedrørende indhentning af oplysninger om passagerer og besætning på luftfartøjer fra SKAT med henblik på kontrol af PETs *udvidede* indhentning.

! Tilsynets bemærkninger

Tilsynets kontrol vedrørende PETs almindelige og udvidede indhentning efter PET-lovens § 4, stk. 1 og 2, viste, at tjenesten har iagttaget lovgivningens krav om indhentning af oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder og oplysninger fra SKAT om passagerer og besætning på luftfartøjer.

Kontrollen vedrørende PETs anvendelse af udvidet indhentning viste imidlertid, at tjenesten, i forhold til 27 procent af indhentningerne vedrørende oplysninger fra SKAT om passagerer og besætning på luftfartøjer, jf. lovens § 4, stk. 2 og 3, efter den udvidede adgang, ikke, så hurtigt som forholdene tillod det, havde foretaget en vurdering af, om de personer, som oplysningerne vedrører, er af relevans for tjenestens opgavevaretagelse, og, i den udstrækning dette vurderes ikke at være tilfældet, straks havde foretaget sletning eller anonymisering af de relevante oplysninger.

PET oplyste på baggrund af den tilsvarende kontrol af området i 2017, at tjenesten var i færd med at udarbejde retningslinjer for proceduren vedrørende vurdering af relevansen af indhentede passageroplysninger fra SKAT med henblik på eventuel sletning eller anonymisering heraf. Tilsynet har på nuværende tidspunkt ikke modtaget PETs retningslinjer for proceduren vedrørende vurdering af relevansen af indhentede passageroplysninger fra SKAT med henblik på eventuel sletning eller anonymisering heraf.

Tilsynet finder det kritisabelt, at PET ikke i 2018 har udarbejdet og implementeret de ovennævnte retningslinjer.

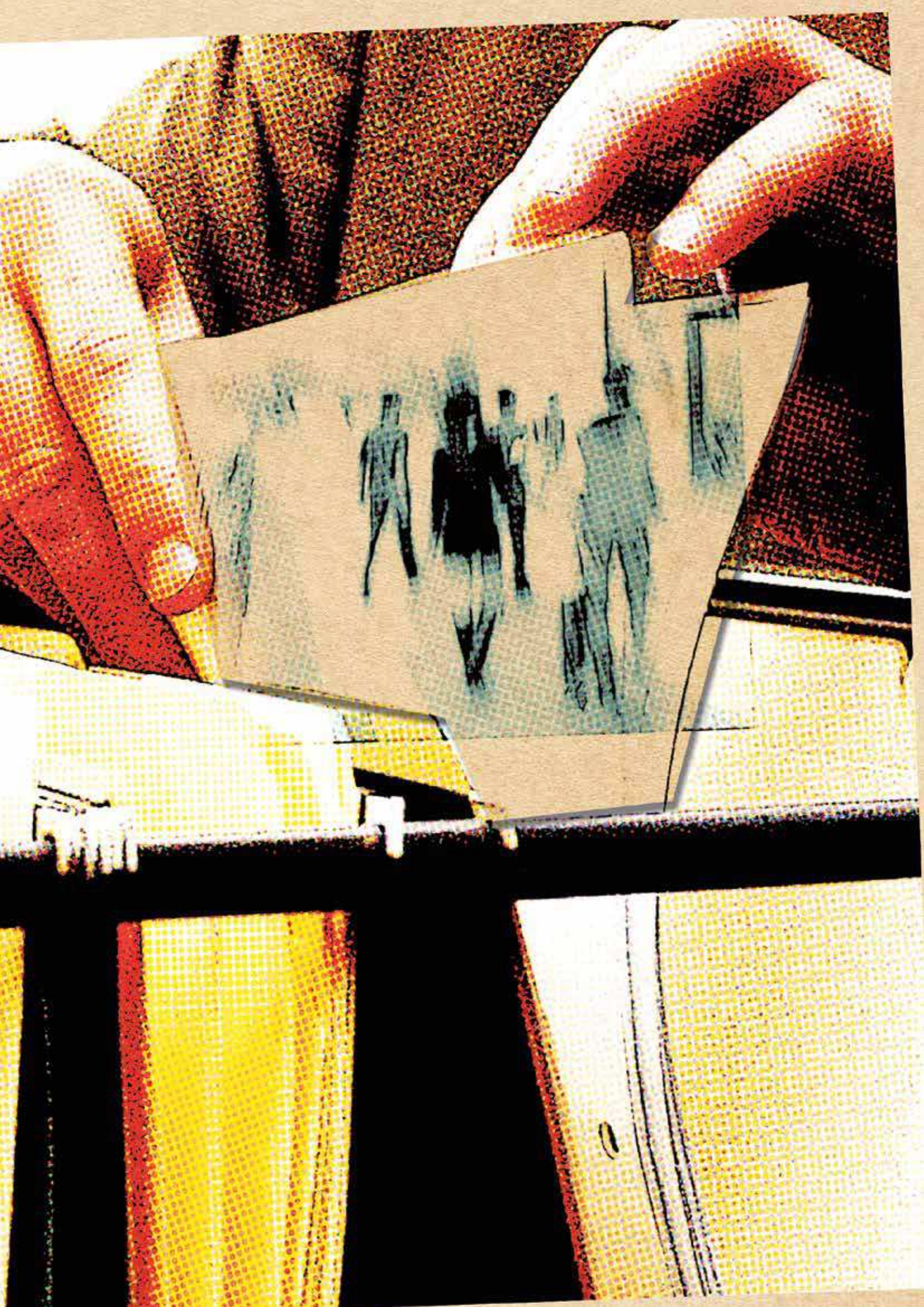
1.2.3 Kontrol af PETs overholdelse af slettefrister

PET foretager årligt en fuldstændig revision af tjenestens sager, som rammer slettefristen for journalsager på 10 år, med henblik på at fastslå, om sagen vedrører efterforskning eller undersøgelse efter PET-lovens §§ 5 og 6, eller om sagen skal slettes eller forlænges, jf. PET-bekendtgørelsens § 1, stk. 2 og 4. PET har således slettet 96 procent af sagerne i PETs tidligere journalsystem og 90 procent sagerne i et elektronisk arkiv, som frem til og med 2018 har ramt slettefristen på 10 år.

Tilsynet har i 2018 foretaget fem kontroller vedrørende PETs overholdelse af slettefrister.

Tilsynet trak tre stikprøver på et antal sager, der er ældre end 10 år, i PETs tidligere journalsystem og i et elektronisk arkiv.

Tilsynet trak tillige en stikprøve på et antal fysiske personer, om hvem PET havde påbegyndt konsolidering af oplysninger for mere end 15 år siden.

Tilsynet trak endelig en stikprøve på et antal organisationer, om hvilke PET havde påbegyndt konsolidering af oplysninger for mere end 15 år siden.

! Tilsynets bemærkninger

Tilsynets kontrol vedrørende sager, som er ældre end 10 år, viste, at 8 procent af de udtrukne sager burde have været slettet, idet den overordnede slettefrist herfor var overskredet, jf. PET-bekendtgørelsens § 1, stk. 2. Det skal imidlertid bemærkes, at 80 procent af de sager, som havde overskredet slettefristen, ikke indeholdt personoplysninger.

Tilsynet har desuden noteret sig, at PET har iværksat en række initiativer med henblik på at sikre, at tjenesten, for så vidt angår sager i det tidligere journalsystem og i et elektronisk arkiv, fremover overholder lovgivningens krav om sletning eller forlængelse af slettefristen for sager, der er ældre end 10 år.

Tilsynets kontrol vedrørende fysiske personer og organisationer, om hvem PET havde påbegyndt konsolidering af oplysninger for mere end 15 år siden, viste, at alle eller nærmere angivne oplysninger vedrørende 12 procent af de udtrukne fysiske personer og 4 procent af de udtrukne organisationer burde have været slettet, fordi den overordnede slettefrist herfor var overskredet, jf. PET-bekendtgørelsens § 1, stk. 2.

Det bemærkes, at den manglende sletning i forhold til halvdelen af de oplysninger vedrørende fysiske personer og organisationer, som burde have været slettet, skyldtes en fejl i PETs automatiske proces for sletning. PET har over for tilsynet oplyst, at tjenesten ikke har til hensigt at genetablere den automatiske proces for sletning. Sletning foretages i stedet manuelt. Den manuelle proces fremgår af tjenestens interne procedurer.

1.2.4 Kontrol af PETs videregivelser af oplysninger til samarbejdspartnere

Som en del af sin efterretningsvirksomhed indgår PET i multilaterale samarbejdsfora og har desuden en lang række bilaterale aftaler med efterretningstjenester i udlandet om løbende udveksling af information og erfaring.

PETs videregivelse af oplysninger til udenlandske samarbejdspartnere er reguleret i PET-lovens § 10, stk. 2 og 3. Under hensyn til de alvorlige konsekvenser for de registrerede, der efter omstændighederne vil kunne være forbundet med videregivelse af oplysninger, suppleres betingelserne for videregivelse i § 10, stk. 2 og 3, af en betingelse i stk. 4, hvorefter PETs videregivelse af oplysninger om fysiske og juridiske personer kun kan ske, hvis videregivelsen efter en konkret vurdering må anses for forsvarlig.

PETs videregivelse af følsomme personoplysninger til udenlandske myndigheder kan efter PET-bekendtgørelsens § 9, stk. 1, alene ske efter forudgående godkendelse af chefen for PET eller dennes stedfortræder. Chefen for PET har efter PET-bekendtgørelsens § 9, stk. 2, fastsat nærmere retningslinjer for videregivelse af oplysninger, som blandt andet indeholder en godkendelsesprocedure, hvorefter videregivelse af *alle* personoplysninger kræver en forudgående godkendelse.

Tilsynet har i 2018 foretaget kontroller af PETs forsvarlighedsvurderinger ved videregivelse af oplysninger og tjenestens interne proces for forudgående godkendelse.

Tilsynet trak en stikprøve på et antal videregivelser til lande, der ikke er medlem af EU eller NATO, med henblik på kontrol af PETs forsvarlighedsvurdering.

Tilsynet foretog tillige kontrol af arbejdsstationer og én fællespostkasse i en udvalgt sektion med henblik på kontrol af PETs iagttagelse af de interne retningslinjer for videregivelse af oplysninger.

! Tilsynets bemærkninger

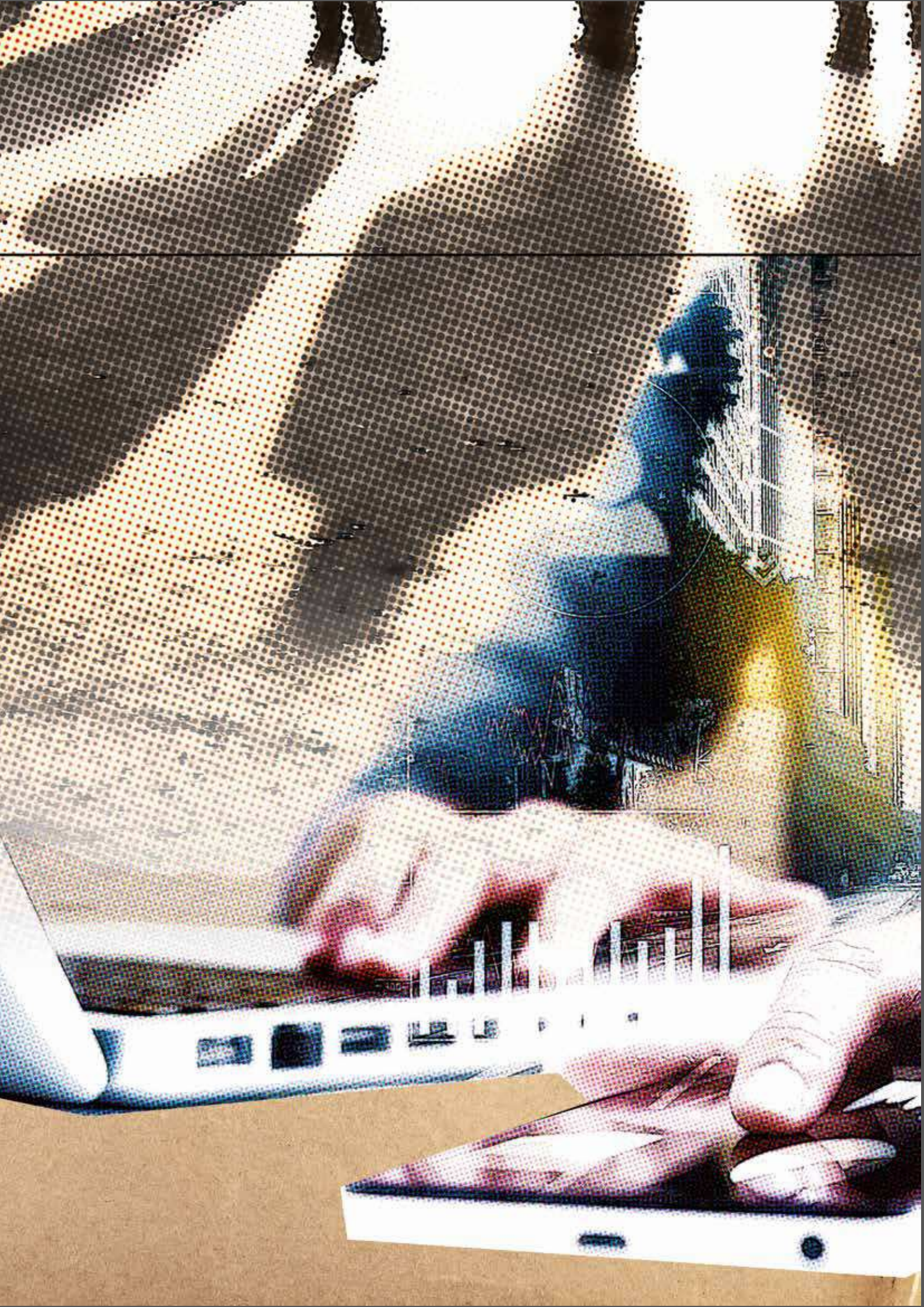
Tilsynets kontrol af PETs forsvarlighedsvurdering ved videregivelse af oplysninger og tjenestens interne proces for forudgående godkendelse viste, at tjenesten har iagttaget lovgivningens krav om videregivelse af oplysninger og tjenestens interne retningslinjer.

1.2.5 Kontrol af PETs overholdelse af reglerne om lovlig politisk virksomhed

PET-lovens § 11, stk. 1, indeholder en bestemmelse om, at en her i landet hjemmehørende fysisk persons deltagelse i lovlig politisk virksomhed ikke i sig selv kan begrunde, at PET behandler oplysninger om den pågældende. Forbuddet mod at behandle oplysninger om udøvelse af lovlig politisk virksomhed er ikke absolut. Dette er tilkendegivet med formuleringen ”ikke i sig selv”. PET kan således behandle oplysninger om en persons lovlige politiske virksomhed, når andre forhold bevirker, at en person er genstand for tjenestens interesse. Er den pågældende allerede i søgelyset i forbindelse med PETs opgavevaretagelse, kan tjenesten tillige behandle oplysninger om den pågældendes lovlige politiske virksomhed, hvis en sådan oplysning er relevant for undersøgelsen. Der kan eksempelvis være tale om, at en person benytter udøvelse af politisk virksomhed som påskud for at planlægge, forberede eller udføre spionage, terrorisme eller voldelig ekstremistisk virksomhed. PET skal således i hvert enkelt tilfælde foretage en vurdering af, om behandling af oplysninger om lovlig politisk virksomhed er begrundet i andre forhold end selve udøvelsen af denne virksomhed, og en sådan vurdering vil nødvendigvis bero på et skøn.

Tilsynets kontrol vedrørende fysiske personer og organisationer, om hvem PET havde påbegyndt konsolidering af oplysninger for mere end 15 år siden, viste, at alle eller nærmere angivne oplysninger vedrørende 12 procent af de udtrukne fysiske personer og 4 procent af de udtrukne organisationer burde have været slettet.

PET kan tillige behandle oplysninger om en persons politiske virksomhed med henblik på at afklare, om den politiske virksomhed er lovlig. Viser PETs undersøgelser, at den politiske virksomhed er lovlig, skal oplysningerne slettes. Dette gælder uanset, at de overordnede slettefrister for sådanne oplysninger i PET-lovens § 9 eller i PET-bekendtgørelsens § 1, stk. 2, endnu ikke er nået.

Tilsynet har i 2018 foretaget to kontroller af PETs oplysninger om politisk virksomhed.

Tilsynets trak en stikprøve vedrørende sager om ekstremisme.

Tilsynet trak tillige en stikprøve vedrørende medlemmer af Folketinget.

! Tilsynets bemærkninger

Tilsynets kontrol vedrørende medlemmer af Folketinget viste, at tjenesten har iagttaget lovgivningens bestemmelser om tilvejebringelse, intern behandling og videregivelse af oplysninger samt bestemmelsen om lovlig politisk virksomhed.

Kontrollen af sager om ekstremisme har givet anledning til drøftelser mellem tilsynet og PET vedrørende fortolkningen af PET-lovens § 11, stk. 1 og 2, i forhold til én konkret sag. Drøftelserne er i skrivende stund ikke afsluttet. Resultatet af kontrollen vil blive omtalt i redegørelsen for 2019.

1.2.6 Kontrol af PETs sikkerhedsgodkendelser

Som national sikkerhedsmyndighed skal PET rådgive og bistå offentlige myndigheder og private i sikkerhedsspørgsmål, herunder ved personsikkerhedsundersøgelser. PET foretager således blandt andet efter anmodning fra vedkommende myndighed eller styrelse sikkerhedsundersøgelser, når personer påtænkes bemyndiget til indsigt i klassificerede dokumenter. For myndigheder inden for Forsvarsministeriets område varetages denne opgave imidlertid af FE.

Tilsynet har i 2018 foretaget en kontrol vedrørende fysiske personer, som PET havde konsolideret oplysninger om i forbindelse med sikkerhedsgodkendelser.

Tilsynet trak en stikprøve på et antal fysiske personer, der havde fået sikkerhedsgodkendelsen inddraget.

! Tilsynets bemærkninger

Tilsynets kontrol vedrørende fysiske personer, som PET har konsolideret oplysninger om i forbindelse med sikkerhedsgodkendelser, viste, at tjenesten har iagttaget lovgivningens bestemmelser om tilvejebringelse, intern behandling og sletning af oplysninger.

1.2.7 Kontrol af PETs særlige databaser

PET kan føre særlige databaser i tilknytning til tjenestens operative og administrative opgaver, jf. PET-bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Tilsynet har i 2018 foretaget kontroller af udvalgte operative databaser, der blev kontrolleret ved gennemgang af dokumentationen herfor, drøftelser med PET, indholdsscreeninger og stikprøvekontroller.

Tilsynet har i 2018 desuden foretaget inspektion af et antal databaser, som umiddelbart vurderes ikke at skulle være en del af tilsynets almindelige kontroller, med henblik på at afdække om den umiddelbare vurdering heraf er retvisende. Efter inspektionen af databaserne vurderede tilsynet, at to af databaserne fremadrettet skal være en del af tilsynets almindelige kontrol.

! Tilsynets bemærkninger

Tilsynets kontrol af et antal udvalgte operative databaser viste, at tjenesten generelt har iagttaget lovgivningens krav om tilvejebringelse, intern behandling, herunder sletning, og videregivelse af oplysninger.

Kontrollen af én database viste imidlertid, at 15 procent af de udtrukne poster burde have været slettet, fordi den overordnede slettefrist herfor i PET-bekendtgørelsens § 2, stk. 2, var overskredet. Overskridelsen af slettefristen skyldtes en teknisk fejl, hvorved slettede oplysninger i databasen kunne fremsøges via et it-værktøj, som ikke er en del af databasen.

PET har over for tilsynet oplyst, at den tekniske fejl nu er rettet.

Tilsynet er i forbindelse med sin kontrol af transitsystemer blevet bekendt med, at PET har haft en særlig database siden 2012, som tjenesten ikke har fastsat en slettefrist for, men for hvilken tjenesten forventer at fastsætte en slettefrist, som er længere end 5 år.

PET oplyste ved brev af 2. november 2015 vedrørende underretning af tilsynet om status på tjenestens revisionsproces, at tjenesten forventede at have fastsat slettefrister for samtlige særlige databaser, og orienterede tilsynet om baggrunden for de slettefrister, som overstiger 5 år, jf. PET-bekendtgørelsens § 2, stk. 2, inden udgangen af 1. kvartal 2016.

Tilsynet finder det på den baggrund kritisabelt, at PET ikke tidligere har fastsat en slettefrist for databasen fra 2012 og underrettet tilsynet herom.

1.2.8 Kontrol af PETs transitsystemer

Det fremgår af PET-bekendtgørelsens § 3, stk. 1, at PET skal lagre personoplysninger i journal-systemer eller databaser inden for 4 uger fra modtagelsen eller tilvejebringelsen. PET har af praktiske grunde behov for at kunne behandle personoplysninger på andre systemer, herunder drev, mailsystemer, eksterne lagringsmedier o.l., inden de lagres i tjenestens journalsystemer eller databaser. Sådanne systemer betegnes samlet som transitsystemer.

PET har udarbejdet en vejledning for brug af transitsystemer med henblik på at sikre, at tjenesten behandler personoplysninger i overensstemmelse med PET-lovgivningen og herunder blandt andet overholder kravene om logning i § 17 i bekendtgørelse nr. 516 af 23. maj 2018 om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af oplysninger om fysiske og juridiske personer, som behandles af tjenesten (PET-sikkerhedsbekendtgørelsen).

Tilsynet har i 2018 foretaget kontroller af følgende af PETs transitsystemer, som anvendes til midlertidig behandling af personoplysninger:

- ▶ medarbejders arbejdsstationer, herunder supplerende kontrol af centrale fællesdrev og -postkasser,
- ▶ transitsystemer, som PET anvender i forbindelse med operative opgaver, og
- ▶ fællesdrev.

Tilsynet foretog kontrol af et antal tilfældigt udvalgte *arbejdsstationer* inden for tre afdelinger i PET, herunder af personlige drev, mapper i mailsystemer, eksterne lagringsenheder og fysiske dokumenter, ligesom tilsynet foretog en supplerende kontrol af centrale interne fællesdrev og -postkasser. I forbindelse med den stikprøvevise gennemgang af oplysningerne på den enkelte arbejdsstation stillede tilsynet spørgsmål til vedkommende medarbejder om pågældendes kendskab til reglerne om journalisering, om sletning af personoplysninger, om videregivelse af personoplysninger, om indhentning af personoplysning og om behandling af personoplysninger i transitsystemer, således som disse regler er beskrevet i PET-loven, PET-bekendtgørelsen, PET-sikkerhedsbekendtgørelsen og tjenestens interne retningslinjer, herunder i vejledningen for brug af transitsystemer.

Tilsynet foretog tillige kontrol af øvrige *transitsystemer*, som PET anvender i forbindelse med tjenestens operative opgaver. Kontrollerne blev gennemført ved stikprøver samt ved drøftelser med PETs medarbejdere.

Tilsynet vurderede, at en række af de øvrige transitsystemer ikke er egnede til særskilt kontrol grundet deres karakter. De pågældende systemer vil fremover være omfattet af tilsynets kontrol af PETs arbejdsstationer.

Tilsynet foretog endvidere kontrol af seks *fællesdrev*. Kontrollerne blev gennemført ved indholds-screeninger og stikprøvekontroller.

Tilsynets kontrol af et antal udvalgte operative databaser viste, at tjenesten generelt har iagttaget lovgivningens krav om tilvejebringelse, intern behandling, herunder sletning, og videregivelse af oplysninger. Kontrollen af én database viste imidlertid, at 15 procent af de udtrukne poster burde have været slettet.

! Tilsynets bemærkninger

Kontrollen af udvalgte *arbejdsstationer* viste, at samtlige medarbejdere overholdt PET-loven, PET-bekendtgørelsen og PET-sikkerhedsbekendtgørelsens frister for journalisering og sletning af personoplysninger. Kontrollen viste endvidere, at medarbejderne generelt var opmærksomme på, at behandling af personoplysninger sker i overensstemmelse med PET-lovgivningen og tjenestens interne retningslinjer, herunder vejledningen for brug af transitsystemer. Kontrollen viste imidlertid, at 30 procent af medarbejderne behandlede få personoplysninger i strid med PET-lovgivningen, herunder den nævnte vejledning.

Kontrollen af PETs øvrige transitsystemer viste, at tjenesten har iagttaget PET-lovens, PET-bekendtgørelsens og PET-sikkerhedsbekendtgørelsens regler om frister for journalisering og sletning af personoplysninger.

Tilsynets kontrol af seks *fællesdrev*, der blandt andet anvendes til midlertidig behandling af personoplysninger viste, at tjenesten på de seks fællesdrev ikke behandlede personoplysninger i overensstemmelse med PET-lovgivningen, herunder tjenestens vejledning for brug af transitsystemer.

Tilsynet skal desuden bemærke, at PET siden 2017 har haft fokus på, at behandling af personoplysninger på transitsystemer sker i overensstemmelse med lovgivningen, og at tjenesten på den baggrund har iværksat en række initiativer med henblik på at sikre, at lovgivningen bliver iagttaget. PETs behandling af personoplysning på transitsystemer i 2017 og 2018 er således væsentligt forbedret i forhold til tidligere.

1.2.9 Kontrol af PETs informationssikkerhed

Tilsynet udarbejdede i 2017 en omfattende analyse af PETs implementering af ISO 27001-standarden, idet kontrollen af tjenesten i 2015 og 2016 viste, at tjenesten ikke fuldt ud levede op til lovgivningens krav om sikkerhedsforanstaltninger.

Tilsynet afgav på baggrund af analysen en række væsentlige anbefalinger til PET, hvoraf tjenesten erklærede sig enig eller delvist enig i 94 procent af anbefalingerne. Tilsynet tilkendegav i årsredegørelsen for 2017, afsnit 3.1.10, at tilsynet finder det vigtigt, at PET følger tilsynets anbefalinger med henblik på hurtigst muligt at sikre en fuld implementering af ISO 27001-standarden og derigennem sikre afhjælpning af de resterende risici, som blev identificeret ved tilsynets kontroller i 2015 og 2016.

PET udarbejdede på den baggrund en samlet plan for implementering af ISO 27001-standarden, som, tilsynet vurderer, er realistisk og tilstrækkelig til at sikre fuld implementering af standarden ultimo december 2021.

Tilsynet har i 2018 afholdt kvartalsvise møder med PET vedrørende status på implementeringen af ISO 27001-standarden samt foretaget en kritisk gennemgang af det materiale, som tjenesten har udarbejdet i forbindelse med implementeringen.

! Tilsynets bemærkninger

Tilsynet vurderer, at PETs implementering af ISO 27001-standarden forløber i overensstemmelse med tjenestens egen plan herfor, at antallet af fuldtidsressourcer til at drive tjenestens implementering og efterfølgende drift af ISO 27001 er passende, samt at tjenesten allokerer de nødvendige ressourcer til projektet. Tilsynet har på nuværende tidspunkt således tillid til, at PETs implementering af ISO 27001-standarden vil være gennemført ultimo december 2021.

1.2.10 Kontrol af PETs behandling af materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT

Tilsynet foretog i 2015 en kontrol af PETs materiale, som er klassificeret YDERST HEMMELIGT, hvor en efterfølgende drøftelse med tjenesten viste, at sager og dokumenter klassificeret YDERST HEMMELIGT ikke i alle tilfælde var registreret og opbevaret i overensstemmelse med tjenestens retningslinjer herom. Tilsynet tilkendegav over for PET, at det efter tilsynets opfattelse er af afgørende betydning for tjenestens mulighed for at overholde reglerne om intern behandling af personoplysninger, herunder slettefrister og sikkerhedsforanstaltninger, og for tilsynets mulighed for at føre kontrol hermed, at PET foretager en revision af tjenestens materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT med henblik på at sikre, at dette registreres og opbevares i overensstemmelse med tjenestens retningslinjer herom.

Tilsynet anmodede i 2017 på den baggrund PET om en orientering vedrørende tjenestens revision af materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT. PET oplyste, at tjenesten havde påbegyndt et omfattende projekt indeholdende et fremadrettet spor, som skal sikre korrekt registrering og opbevaring, og et bagudrettet spor, som skal sikre en revision af allerede eksisterende materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT. Tilsynet tilkendegav over for PET, at tilsynet finder det vigtigt, at tjenesten hurtigst muligt gennemfører projektet vedrørende tjenestens materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT, og at tilsynet løbende vil følge projektet.

Tilsynet har på den baggrund i 2018 anmodet PET om en orientering vedrørende tjenestens projekt for revision af materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT. PET har oplyst, at tjenesten har iværksat en række tiltag vedrørende håndtering af materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT i tjenesten, og at tjenesten forventer, at tiltagene er gennemført ved udgangen af 1. kvartal af 2019.

PET har i april 2019 oplyst, at tjenesten efterfølgende har måttet justere i tidsplanen, således at gennemførelsen af tiltagene først forventes afsluttet i 3. kvartal 2019.

Tilsynet vurderer, at PETs implementering af ISO 27001-standarden forløber i overensstemmelse med tjenestens egen plan herfor, at antallet af fuldtidsressourcer til at drive tjenestens implementering og efterfølgende drift af ISO 27001 er passende, samt at tjenesten allokerer de nødvendige ressourcer til projektet.

! **Tilsynets bemærkninger**

Tilsynet finder, at PET ikke hurtigst muligt har gennemført projektet vedrørende tjenestens materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT, navnlig henset til, at tilsynet allerede i 2015 anbefalede, at tjenesten foretog en revision af tjenestens materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT, og at tilsynet i sin redegørelse vedrørende tjenesten for 2017 tilkendegav, at tilsynet fandt det vigtigt, at tjenesten hurtigst muligt gennemførte projektet vedrørende revision.

Tilsynet har over for PET tilkendegivet, at tilsynet finder det vigtigt, at tjenesten fremskynder færdiggørelsen af projektet.

1.2.11 Kontrol af PETs interne kontrol

Tilsynet har ved sin kontrol af PET i 2018 foretaget kontrol af tjenestens interne kontrol. Kontrollen har omfattet PETs interne kontrol i 2018 samt tjenestens planlægning heraf for 2019 og er foretaget ved gennemgang af udleveret dokumentation og drøftelser med tjenesten.

PET har i november 2018 orienteret tilsynet om

- ▶ risikoanalyse og -vurdering vedrørende overholdelse af lovkrav og
- ▶ notits om PETs interne kontrol i 2019.

PET har herudover løbende orienteret tilsynet om tjenestens interne kontrol, jf. afsnit 1.4.

! **Tilsynets bemærkninger**

Tilsynets kontrol af PETs interne kontrol har vist, at tjenesten generelt har tilrettelagt og gennemført tjenestens interne kontrol tilfredsstillende og herunder sikret, at kontrollerne er vel-dokumenterede, og at hovedparten af stikprøvekontrollerne giver revisionsmæssigt retvisende resultater. Endvidere noterer tilsynet sig, at PET fortsat har fokus på intern kontrol.

Tilsynet finder, at PET ikke hurtigst muligt har gennemført projektet vedrørende tjenestens materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT, navnlig henset til, at tilsynet allerede i 2015 anbefalede, at tjenesten foretog en revision af tjenestens materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT, og at tilsynet i sin redegørelse vedrørende tjenesten for 2017 tilkendegav, at tilsynet fandt det vigtigt, at tjenesten hurtigst muligt gennemførte projektet vedrørende revision.

1.3 Opfølgning på tilsynets kontrol af PET i 2017

Tilsynet foretager årligt kontrol af, at PET har foretaget de handlinger, som tjenesten på baggrund af tilsynets kontrol i det foregående år har tilkendegivet at ville gennemføre.

I tilsynets årlige redegørelse om sin virksomhed vedrørende PET for 2017, afsnit 3.1, beskrev tilsynet nogle nærmere angivne stikprøvekontroller, hvor en efterfølgende drøftelse med PET viste, at tjenesten opbevarede personoplysninger, som burde have været slettet, enten fordi den overordnede slettefrist herfor var overskredet, eller fordi oplysningerne ikke længere var nødvendige for varetagelsen af tjenestens opgaver. Endvidere beskrev tilsynet nogle nærmere angivne stikprøvekontroller, hvor en efterfølgende drøftelse med PET viste, at tjenesten opbevarede personoplysninger, som skulle slettes, idet tjenesten ved tilsynets kontrol blev bekendt med, at oplysningerne ikke længere var nødvendige for varetagelsen af tjenestens opgaver.

Tilsynet har foretaget en fornyet gennemgang af de pågældende personoplysninger med henblik på at konstatere, om og i givet fald i hvilket omfang der efterfølgende er sket sletning heraf. Gennemgangen viste, at PET i fem tilfælde ikke havde foretaget sletning i overensstemmelse med PET-lovens § 9 a, stk. 1 og 2, jf. § 7.

På baggrund af tilsynets kontroller af PET i 2017 oplyste PET, at tjenesten ville foretage fem konkrete ændringer i udvalgte retningslinjer og processer med henblik på at præcisere reglerne over for tjenestens medarbejdere og derved nedbringe antallet af fejl.

Tilsynet har på den baggrund i 2018 anmodet PET om at oplyse, hvilke af disse ændringer tjenesten har gennemført. PET har oplyst, at tjenesten har gennemført to ud af de fem ændringer, som tjenesten i 2017 oplyste, at tjenesten ville foretage. Tilsynet har anmodet PET om en orientering, når tjenesten har gennemført de resterende tre ændringer.

1.4 PETs orientering af tilsynet

Det følger af lovforslagets bemærkninger til PET-loven og af PET-bekendtgørelsens kapitel 1 og 6, at PET løbende skal orientere tilsynet om anvendelsen af en række bestemmelser i loven. Efter bekendtgørelsen skal PET således orientere tilsynet om

- ▶ tjenestens beslutninger i medfør af PET-lovens § 9, stk. 2, om at undlade at slette oplysninger, som har nået slettefristen på 15 år i bestemmelsens stk. 1,
- ▶ tjenestens beslutninger i medfør af PET-bekendtgørelsens § 1, stk. 4, om at undlade at slette sager, som har nået slettefristen på 10 år i bestemmelsens stk. 2,
- ▶ tjenestens beslutninger i medfør af PET-bekendtgørelsens § 2, stk. 2, om undtagelsesvist at fastsætte længere slettefrister end 5 år for personer, poster eller oplysninger i tjenestens særlige databaser, jf. bestemmelsens stk. 1,
- ▶ anvendelsen af PET-lovens § 4 om tilvejebringelse fra andre forvaltningsmyndigheder af oplysninger, der må antages at have betydning for varetagelsen af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13,
- ▶ sager om sikkerhedsgodkendelse, hvor tjenesten videregiver oplysninger fra tjenestens journal eller databaser til andre myndigheder end Justitsministeriet, anklagemyndigheden eller øvrige dele af politiet,
- ▶ alle væsentlige spørgsmål vedrørende tjenestens behandling af oplysninger,

Tilsynet har foretaget en fornyet gennemgang af de pågældende personoplysninger med henblik på at konstatere, om og i givet fald i hvilket omfang der efterfølgende er sket sletning heraf. Gennemgangen viste, at PET i fem tilfælde ikke havde foretaget sletning i overensstemmelse med PET-lovens § 9 a, stk. 1 og 2, jf. § 7.

- ▶ tjenestens interne kontrol med behandlingen af oplysninger om fysiske og juridiske personer efter PET-bekendtgørelsens §§ 10 og 11,
- ▶ nye administrative retningslinjer af betydning for tilsynets kontrol og
- ▶ om andre retningslinjer, hvis tilsynet anmoder herom.

PET har løbende orienteret tilsynet om

- ▶ tjenestens beslutninger i medfør af PET-lovens § 9, stk. 2, om at undlade at slette oplysninger, som har nået slettefristen på 15 år i bestemmelsens stk. 1,
- ▶ tjenestens beslutninger i medfør af PET-bekendtgørelsens § 1, stk. 4, om at undlade at slette sager, som har nået slettefristen på 10 år i bestemmelsens stk. 2,
- ▶ tjenestens beslutninger i medfør af PET-bekendtgørelsens § 2, stk. 2, om undtagelsesvist at fastsætte længere slettefrister end 5 år for personer, poster eller oplysninger i tjenestens særlige databaser, jf. bestemmelsens stk. 1, og
- ▶ væsentlige spørgsmål vedrørende tjenestens behandling af oplysninger om fysiske og juridiske personer.

Tilsynet har i februar og april 2018 modtaget samlede orienteringer om

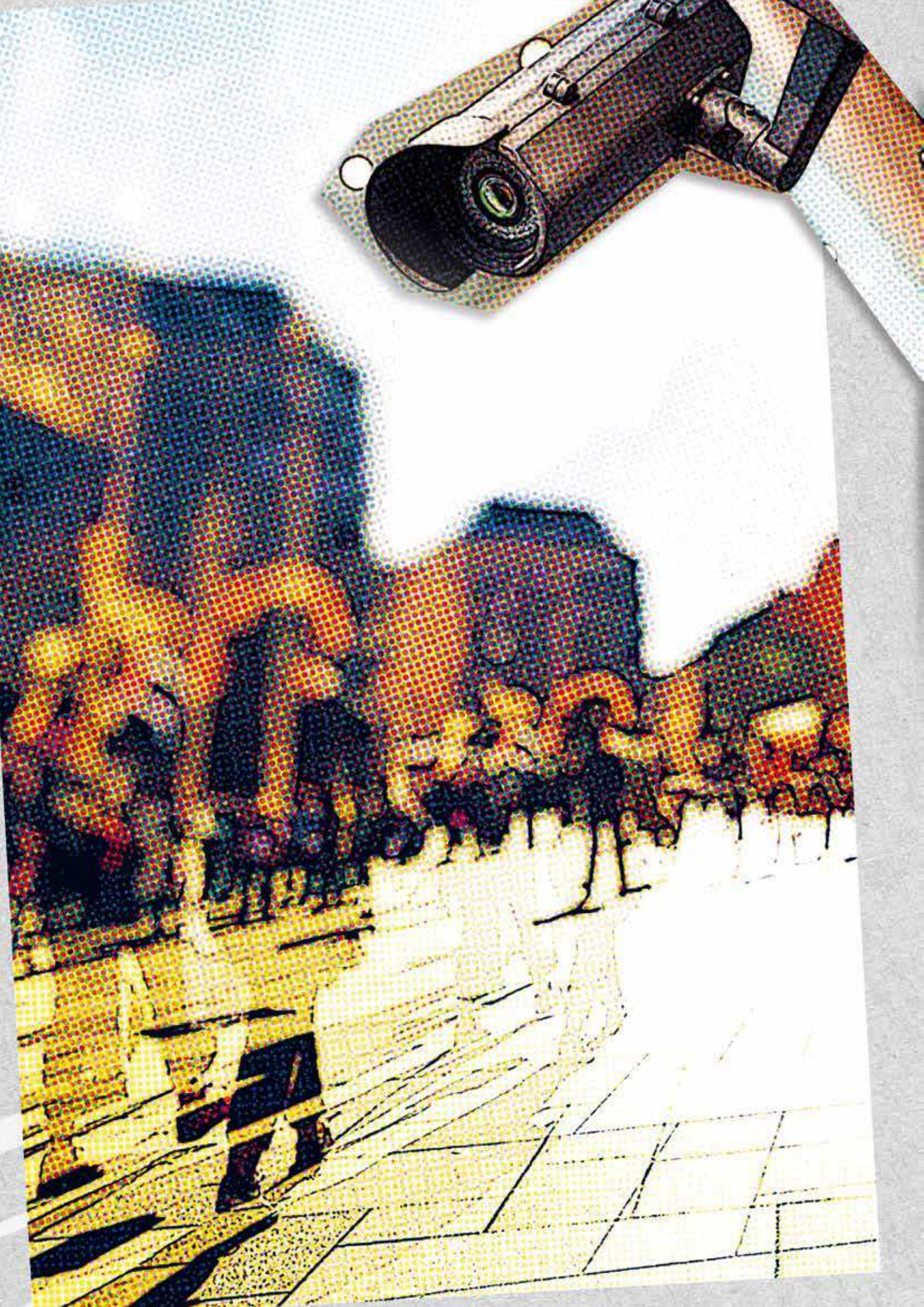
- ▶ tjenestens anvendelse af PET-lovens § 4,
- ▶ tjenestens interne kontrol vedrørende PET-lovens § 10,
- ▶ tjenestens interne kontrol af oplysninger uden for godkendte dokumentationssystemer (transitsystemer),
- ▶ tjenestens interne kontrol af tildeling af rettigheder,
- ▶ tjenestens interne kontrol af logning i udvalgte systemer og
- ▶ tjenestens audit i to centre.

Tilsynet har fulgt op på de svar og redegørelser, som PET har givet tilsynet.

1.5 Anmodninger om indsigt efter PET-lovens §§ 12 og 13

1.5.1 Tilsynets behandling af anmodninger

Når en fysisk eller juridisk person anmoder tilsynet om at undersøge, hvorvidt PET uberettiget behandler oplysninger om den pågældende, foretager tilsynet en undersøgelse heraf hos PET,

hvor tilsynet har adgang til enhver oplysning og alt materiale, der er af betydning for tilsynets virksomhed.

Det kan være både ressourcekrævende og kompliceret at afdække alle oplysninger, som PET måtte behandle om en person, men tilsynet bestræber sig på at fremsøge alle oplysninger, som PET måtte behandle om en person, der anmoder om indirekte indsigt. Med henblik på at skabe størst mulig sikkerhed for, at alle oplysninger om vedkommende er fremsøgt, anmoder tilsynet efterfølgende PET om at undersøge, hvorvidt tjenesten måtte behandle yderligere oplysninger om den pågældende.

Når undersøgelserne er tilendebragt, vurderer tilsynet, om PET efter tilsynets opfattelse uberettiget behandler oplysninger om den pågældende person. Finder tilsynet, at dette er tilfældet, pålægger tilsynet PET at slette oplysningerne. Når tilsynet har sikret, at der herefter ikke længere uberettiget behandles oplysninger om den pågældende, besvarer tilsynet henvendelsen.

Hvor særlige forhold taler herfor, kan tilsynet pålægge PET at give en fysisk eller juridisk person indsigt i oplysninger, som tjenesten behandler om vedkommende, eller indsigt i, hvorvidt tjenesten behandler oplysninger om vedkommende. I de tilfælde, hvor tilsynet modtager en anmodning om indsigt i oplysninger, foretager tilsynet en undersøgelse af, hvilke oplysninger PET måtte behandle om den pågældende, ligesom tjenestens bemærkninger indhentes, inden tilsynet træffer afgørelse efter bestemmelsen. I forbindelse med anmodninger om indirekte indsigt undersøger tilsynet af egen drift, om særlige forhold måtte tale for at pålægge PET at give hel eller delvis indsigt i de nævnte oplysninger.

1.5.2 Antal anmodninger og sagsbehandlingstid

I 2018 behandlede tilsynet anmodninger fra 152 fysiske eller juridiske personer om at undersøge, om PET uberettiget behandlede oplysninger om dem. I 8 af tilfældene fandt tilsynet, at dette var tilfældet. Tilsynet fandt ikke, at særlige forhold talte for at pålægge PET at give de pågældende hel eller delvis indsigt i oplysninger som nævnt i PET-lovens § 12, stk. 1.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid af de færdigbehandlede anmodninger var 107 dage, hvoraf 24 dage udgjorde sagsbehandlingstid hos PET. I forhold til 2017 steg den gennemsnitlige sagsbehandlingstid med 65 dage.

Tilsynet tilstræber at besvare anmodningerne om indsigt så hurtigt som muligt, men undersøgelserne kan som nævnt både være ressourcekrævende og komplicerede, ligesom resultatet heraf forelægges PET, inden tilsynet på et månedligt møde træffer afgørelse om spørgsmålene. Da der i 2018 har været en ekstraordinær stigning i antallet af anmodninger sammenlignet med tidligere år, forventes sagsbehandlingstiden ikke at stige i 2019.

Det bemærkes, at det er en forudsætning for tilsynets varetagelse af sin opgave i forbindelse med den indirekte indsigtsordning, at oplysninger om fysiske og juridiske personer lagres i PETs it-systemer i overensstemmelse med PET-bekendtgørelsens §§ 1-3, og at det er muligt at foretage effektive opslag i de pågældende systemer.

2

Praksis vedrørende PETs anmodninger til FE om søgning i rådata

PETs og FEs virksomhed har forskellige formål, men der kan i nogle tilfælde være sammenfald mellem tjenesternes interesseområder, eksempelvis når i Danmark hjemmehørende personer i udlandet deltager i aktiviteter, som gør dem til en mulig trussel mod den nationale sikkerhed. Det er derfor i lovgivningen om både PET og FE forudsat, at der er et tæt samarbejde mellem tjenesterne, samt at FE yder teknisk bistand til PET, hvis der er et særligt behov herfor.

FE råder over indhentningssystemer, som kan indfange udvalgte informationsstrømme, hvorfra tjenesten kan indhente meget store informationsmængder (flere hundrede millioner kommunikationer pr. år), også betegnet rådata. Idet FEs efterretningsmæssige virksomhed er rettet mod forhold i udlandet, vedrører den altdominerende del af det indhentede rådata udenlandske forhold, men der vil i disse data kunne forekomme oplysninger om i Danmark hjemmehørende personer.

I sin rolle som national efterretningstjeneste kan PET have et ønske om at tilgå oplysninger om i Danmark hjemmehørende personer, som FE har indhentet som rådata i forbindelse med tjenestens efterretningsvirksomhed rettet mod forhold i udlandet. FE vil ikke være bekendt med indholdet af den pågældende rådata, idet indholdet af rådata først bliver kendt af FE, når denne data udsættes for bearbejdning.

Når PET anmoder FE om tilvejebringelse af oplysninger, sker dette på PETs retsgrundlag. PET indhenter i alle tilfælde retskendelse, når tjenesten anmoder FE om bistand til fremadrettet indhentning af oplysninger, eksempelvis aflytning af kommunikation i udlandet.

Det har imidlertid været fast praksis mellem tjenesterne, at PET kunne anmode FE om søgning i rådata, uden at der forelå en retskendelse til dette, idet det var PETs vurdering, at søgning i allerede indhentet rådata ikke krævede retskendelse.

2.1 Om tilsynets kompetence ved tjenesternes indgreb i meddelelshemmeligheden

Det fremgår af PET-lovens § 6, at retsplejelovens regler finder anvendelse, når PET foretager tvangsindgreb såsom indgreb i meddelelshemmeligheden. PET er derfor ligesom de øvrige dele af politiet som udgangspunkt forpligtet til at indhente retskendelse, forinden indgrebet foretages.

FEs virksomhed er derimod ikke reguleret af retsplejeloven, herunder reglerne om retskendelse. Dette hænger sammen med, at FEs virksomhed er rettet mod forhold i udlandet og derfor som udgangspunkt ikke må rettes mod i Danmark hjemmehørende personer. En undtagelse hertil er FE-lovens § 3, stk. 3, hvorefter FE i særlige tilfælde kan foretage indgreb i meddelelshemmeligheden mod i Danmark hjemmehørende personer, og hvor tjenesten samtidig er underlagt et krav om retskendelse.

Tilsynet har ikke til opgave at kontrollere PETs anvendelse af tvangsindgreb, idet PET-lovens § 6 ikke er omfattet tilsynets kontrolvirksomhed, jf. PET-lovens § 18.

I forhold til FE foretager tilsynet kontrol af al indhentning, som er rettet mod i Danmark hjemmehørende personer, idet FE som udgangspunkt ikke må foretage målrettet indhentning mod i Danmark hjemmehørende personer, medmindre der er et særligt grundlag herfor. Et sådant særligt grundlag kan eksempelvis være en retskendelse indhentet af FE på baggrund af FE-lovens § 3, stk. 3, eller en anmodning fra PET.

2.2 Om baggrunden for tilsynets undersøgelse

Tilsynet har siden etableringen i 2014 løbende drøftet rammerne for samarbejdet mellem PET og FE med tjenesterne. Tilsynet har således været underrettet om den praksis, hvorefter PET alene indhentede retskendelse, når der var tale om aflytning eller fremadrettet kontinuerlig søgning i rådata, som havde karakter af aflytning.

Tilsynet havde ikke på tidspunktet for underretningen grund til at betvivle lovligheden af denne praksis, da den var veletableret mellem tjenesterne og havde eksisteret forud for vedtagelsen af PET- og FE-loven.

Med vedtagelsen af lov nr. 1571 af 15. december 2015 (Styrket indsats mod aktiviteter i udlandet, der kan indebære en terrortrussel mod Danmark og danske interesser) fik FE med FE-lovens § 3, stk. 3, mulighed for i særlige tilfælde at foretage indgreb i meddelelshemmeligheden mod i Danmark hjemmehørende personer på baggrund af retskendelse.

Idet FE med indførelsen af FE-lovens § 3, stk. 3, blev omfattet af et kendelseskrav, gav det efter tilsynets opfattelse anledning til at overveje, om den nye lovgivning havde indflydelse på den eksisterende fortolkning af lovgivningen for PET og FE, idet lovændringen kunne indikere, at søgning i rådata tillige udgør et indgreb i meddelelshemmeligheden, som kræver retskendelse.

Da tilsynet som nævnt ovenfor ikke har kompetence til at kontrollere PETs tvangsindgreb efter PET-lovens § 6, var det nødvendigt at overveje, om tilsynet var kompetent til at udtale sig om, hvorvidt PET var forpligtet til at indhente retskendelse, forud for at FE på vegne af PET foretog søgning i rådata.

Tilsynet foretog indledende drøftelser med PET og FE i løbet af 2017, hvorefter tilsynet i februar 2018 foretog en skriftlig høring af PET med henblik på endelig at få bekræftet, at tilsynets forståelse af den anvendte praksis var korrekt.

Herefter besluttede tilsynet at forelægge tilsynets vurdering af den nævnte praksis for tjenesterne med henblik på tjenesternes bemærkninger, hvorefter tilsynet ville orientere Justits-

ministeriet og Forsvarsministeriet, for at ministerierne kunne afgøre, om den pågældende praksis var lovlig.

Tilsynets vurdering blev fremsendt til PET og FE den 28. juni 2018.

2.3 Tilsynets vurdering af tjenesternes praksis

Som beskrevet ovenfor er det fastlagt i PET-lovens § 6, at PETs tvangsindgreb sker efter reglerne i retsplejeloven. Søgning i rådata er en aktivitet, der alene foretages af FE, og derfor er søgning i rådata alene behandlet i forarbejderne til FE-loven. Hvorvidt søgning i rådata udgør et indgreb i meddelelshemmeligheden, som kræver retskendelse, bør derfor efter tilsynets opfattelse bevares ved fortolkning af FE-loven.

Da FEs virksomhed som nævnt ikke er reguleret af retsplejeloven, er der ikke i FE-loven taget direkte stilling til, hvorvidt søgning i rådata udgør et indgreb i meddelelshemmeligheden.

Ved lov nr. 1571 af 15. december 2015 (Styrket indsats mod aktiviteter i udlandet, der kan indebære en terrortrussel mod Danmark og danske interesser) blev FE med FE-lovens nye § 3, stk. 3, tildelt en særlig hjemmel til at foretage målrettet indhentning mod i Danmark hjemmehørende personer, når disse personer opholder sig i udlandet, og der er bestemte grunde til at formode, at de pågældende deltager i aktiviteter, der kan indebære eller forøge en terrortrussel mod Danmark og danske interesser. Det følger af FE-lovens § 3, stk. 3, 2. pkt., at FE skal indhente retskendelse, såfremt indhentningen medfører, at der sker indgreb i meddelelshemmeligheden.

Det fremgår af pkt. 7 i den kommenterede høringsoversigt for lovforslaget til lov nr. 1571, at Forsvarsministeriet har bemærket, at FE *efter indhentet retskendelse* kan foretage søgning i rådata, når kravene i FE-lovens § 3, stk. 3, er opfyldt.

Endvidere fremgår det af udvalgsbehandlingen af lovforslaget, at Forsvarsudvalget har stillet følgende spørgsmål til forsvarsministeren:

”Vil FE efter lovforslaget målrettet kunne søge efter oplysninger i rådata om en i Danmark hjemmehørende fysisk person, når kravene i § 3, stk. 3, er opfyldt, uden at det indebærer et indgreb i meddelelshemmeligheden og dermed ikke kræver retskendelse?”

Hvortil forsvarsministeren har svaret følgende:

”Som anført i den kommenterede høringsoversigt pkt. 7, kan FE efter indhentet retskendelse foretage målrettet søgning vedrørende en bestemt person i rådata med henblik på at fremfinde eventuelle oplysninger om den pågældende i disse data, når kravene i § 3, stk. 3, er opfyldt.”

Tilsynet forstår Forsvarsministeriets bemærkninger og forsvarsministerens besvarelse af udvalgs spørgsmålet således, at FEs søgning i rådata udgør et indgreb i meddelelshemmeligheden, som kræver retskendelse, jf. FE-lovens § 3, stk. 3.

Såfremt Forsvarsministeriets bemærkninger og forsvarsministerens besvarelse af udvalgs spørgsmålet ikke skal forstås således, at FEs søgning i rådata udgør et indgreb i meddelelshemmelig-

heden, som kræver retskendelse, jf. FE-lovens § 3, stk. 3, er det tilsynets opfattelse, at de hensyn, som ligger bag kendelseskravet ved søgning i rådata efter FE-lovens § 3, stk. 3, på samme måde ville gøre sig gældende, hvis PET skulle foretage en tilsvarende søgning i rådata.

Det er tilsynets samlede vurdering, at den af tjenesterne etablerede praksis ikke ligger inden for de rammer, som er fastsat i lovgivningen, idet tilvejebringelsen af oplysninger på anmodning fra PET sker på PETs retsgrundlag, og da PET, hvis tjenesten selv skulle foretage en tilsvarende søgning i rådata, alene ville kunne gøre dette på baggrund af retskendelse efter retsplejelovens regler, jf. PET-lovens § 6.

2.4 PET og FEs reaktion på tilsynets vurdering

Tilsynet meddelte den 28. juni 2018 PET og FE, at den pågældende praksis efter tilsynets opfattelse ikke ligger inden for PET- og FE-lovens rammer.

På baggrund af tilsynets vurdering besluttede PET og FE den 4. juli 2018 at indstille den pågældende praksis, indtil der forelå en endelig afklaring af retstilstanden.

Tilsynet modtog den 22. januar 2019 høringssvar fra PET og FE vedrørende tjenesternes vurdering af den hidtil eksisterende praksis.

PET oplyste i den forbindelse, at det hidtil havde været tjenestens vurdering, at anmodning om søgning i allerede indhentet rådata ikke krævede retskendelse. PET vil i lyset af tilsynets bemærkninger imidlertid fremover indhente retskendelse i medfør af retsplejelovens regler, forinden FE anmodes om søgning i rådata vedrørende i Danmark hjemmehørende personer, da PET ikke ønsker, at der kan rejses tvivl om, hvorvidt der er den fornødne hjemmel til tjenestens aktiviteter.

FE henviste til, at bistand til tilvejebringelse af oplysninger på anmodning fra PET sker på PETs retsgrundlag, og at PETs vurdering har været, at anmodning om søgning i allerede indhentet rådata ikke kræver retskendelse. FE henviste i øvrigt til, at tilsynet har været underrettet om den pågældende praksis siden 2014.

Tilsynet har i forbindelse med sin kontrol i 2018 af FEs søgning i rådata rettet mod i Danmark hjemmehørende personer kunnet konstatere, at søgningen i 23 procent af de udtrukne tilfælde er sket på baggrund af anmodning fra PET, uden at der, ifølge det i anmodningen oplyste, var indhentet retskendelse hertil.

Det er tilsynets vurdering, at PET og FE i overensstemmelse med tjenesternes beslutning af 4. juli 2018 ikke efterfølgende har foretaget søgning i rådata mod i Danmark hjemmehørende personer uden retskendelse.

Idet PET og FE efter tilsynets meddelelse af 28. juni 2018 har indrettet praksis i overensstemmelse med tilsynets fortolkning af PET- og FE-loven, har der ikke efter tilsynets opfattelse været behov for at inddrage Justitsministeriet og Forsvarsministeriet.

Tilsynet vil fremadrettet kontrollere, at samarbejdet mellem PET og FE om søgning i rådata sker i overensstemmelse med de rammer, som tjenesterne på baggrund af tilsynets vurdering har erklæret at ville følge.

3

Presseomtale i 2018

PETs virksomhed samt de rammer, som Folketinget og regeringen sætter for denne, heriblandt tilsynets kontrol, er løbende genstand for omtale i de danske medier.

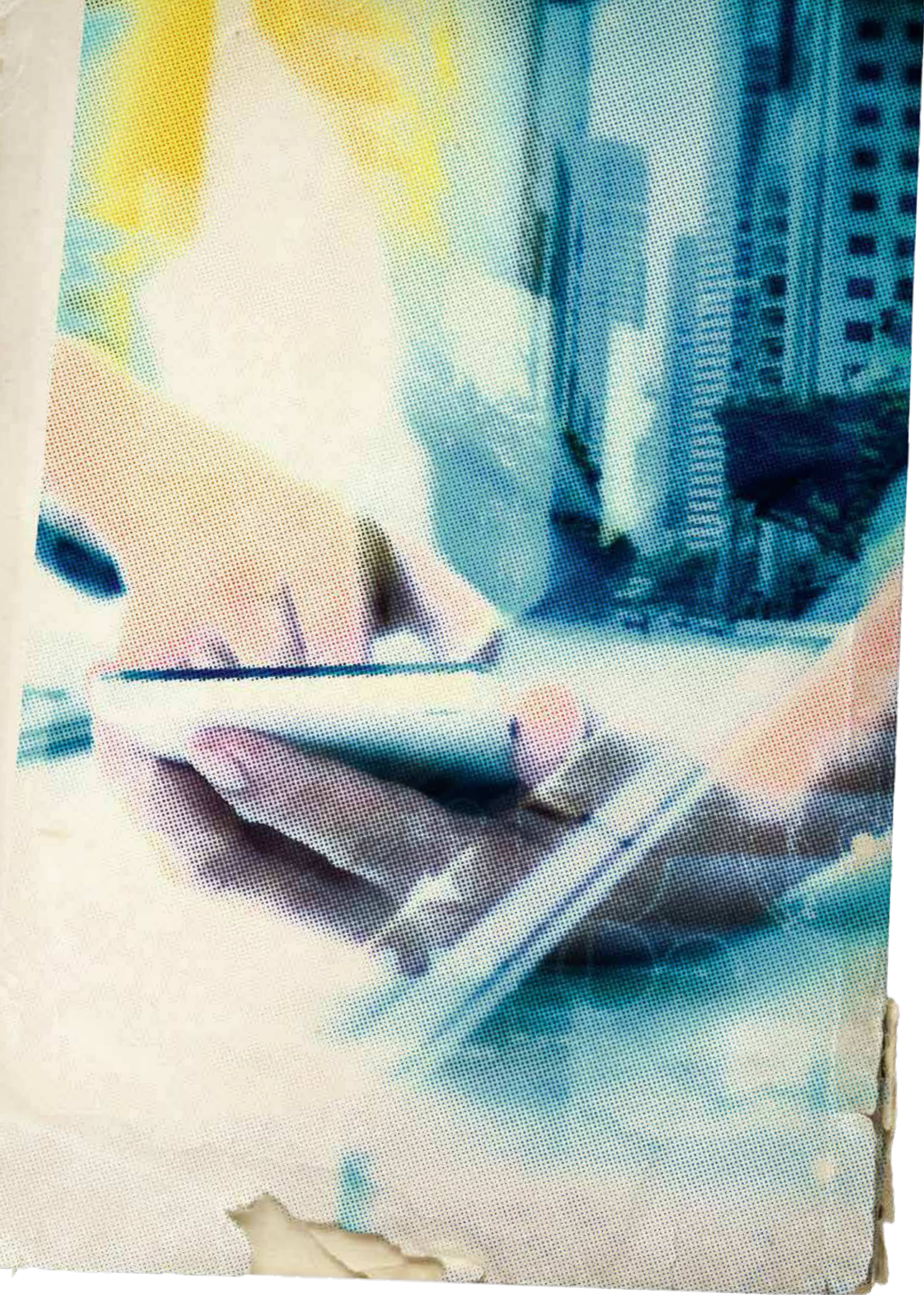
Tilsynet ønsker i videst muligt omfang at bidrage til, at pressen og dermed offentligheden får den bedst mulige indsigt i tilsynets kontrol med PET, under hensyntagen til det behov for hemmeligholdelse som følger af tjenestens helt særlige funktion.

Tilsynet følger løbende med i den offentlige debat om tilsynets kontrol af PET, med henblik på at vurdere om tilsynet kan bidrage til en bedre forståelse af tilsynets rolle, kontrolmuligheder samt resultaterne af tilsynets kontrol.

I begyndelsen af 2018 satte en række medier fokus på PETs forpligtelse til at slette oplysninger, som ikke længere opfylder behandlingsbetingelserne, på baggrund af en aktindsigt i et høringssvar fra tilsynet, som i juni 2017 blev afgivet til Justitsministeriet til brug for ministeriets rapport om erfaringerne med PET-loven. På baggrund af artiklerne opfordrede blandt andet enkelte folketingsmedlemmer borgere til at benytte sig af den indirekte indsigtssystem, som varetages af tilsynet. Den herefter øgede interesse for ordningen har betydet, at tilsynet i 2018 har modtaget et stærk forøget antal henvendelser fra borgere vedrørende den indirekte indsigtssystem, hvilket er beskrevet nærmere i redegørelsens afsnit 1.5.

I løbet af forsommeren beskrev flere medier de udfordringer, som opstår i samspillet mellem PET-lovens slettefrister og reglerne om bevaring af arkivalier i arkivloven, hvorefter PET i nogle tilfælde er forpligtet til at bevare oplysninger, som efter arkivloven skal overgives til Statens Arkiver, samtidig med at tjenesten efter PET-loven er forpligtet til at slette samme oplysninger. Udfordringerne med samspillet mellem arkivlovgivningen og reglerne om sletning i PET-loven er tillige blevet behandlet af tilsynet i årsredegørelse for 2014, afsnit 4.

Tilsynets årsredegørelse for 2017, som blev offentliggjort i juni 2018, gav tillige anledning til omtale i medierne. Omtalen var især fokuseret på resultaterne af tilsynets kontrol af sletning af sager i PET, som var ældre end den gældende slettefrist på 10 år.

1. Om Politiets Efterretningstjeneste

Politiets Efterretningstjeneste (PET) har som hovedopgave at være

- ▶ national efterretnings- og sikkerhedstjeneste,
- ▶ national sikkerhedsmyndighed og
- ▶ it-sikkerhedsmyndighed på Justitsministeriets område.

PET har overordnet til opgave at forebygge, efterforske og modvirke foretagender og handlinger, der udgør eller vil kunne udgøre en fare for Danmark som et selvstændigt, demokratisk og sikkert samfund. PET skal således gennem sin virksomhed skabe grundlaget for, at trusler af den nævnte karakter kan identificeres og håndteres så tidligt og effektivt som muligt, og som en del af politiet har PET grundlæggende det formål at virke ikke alene for den samlede tryghed, sikkerhed, fred og orden i samfundet, men også for den enkeltes tryghed og sikkerhed.

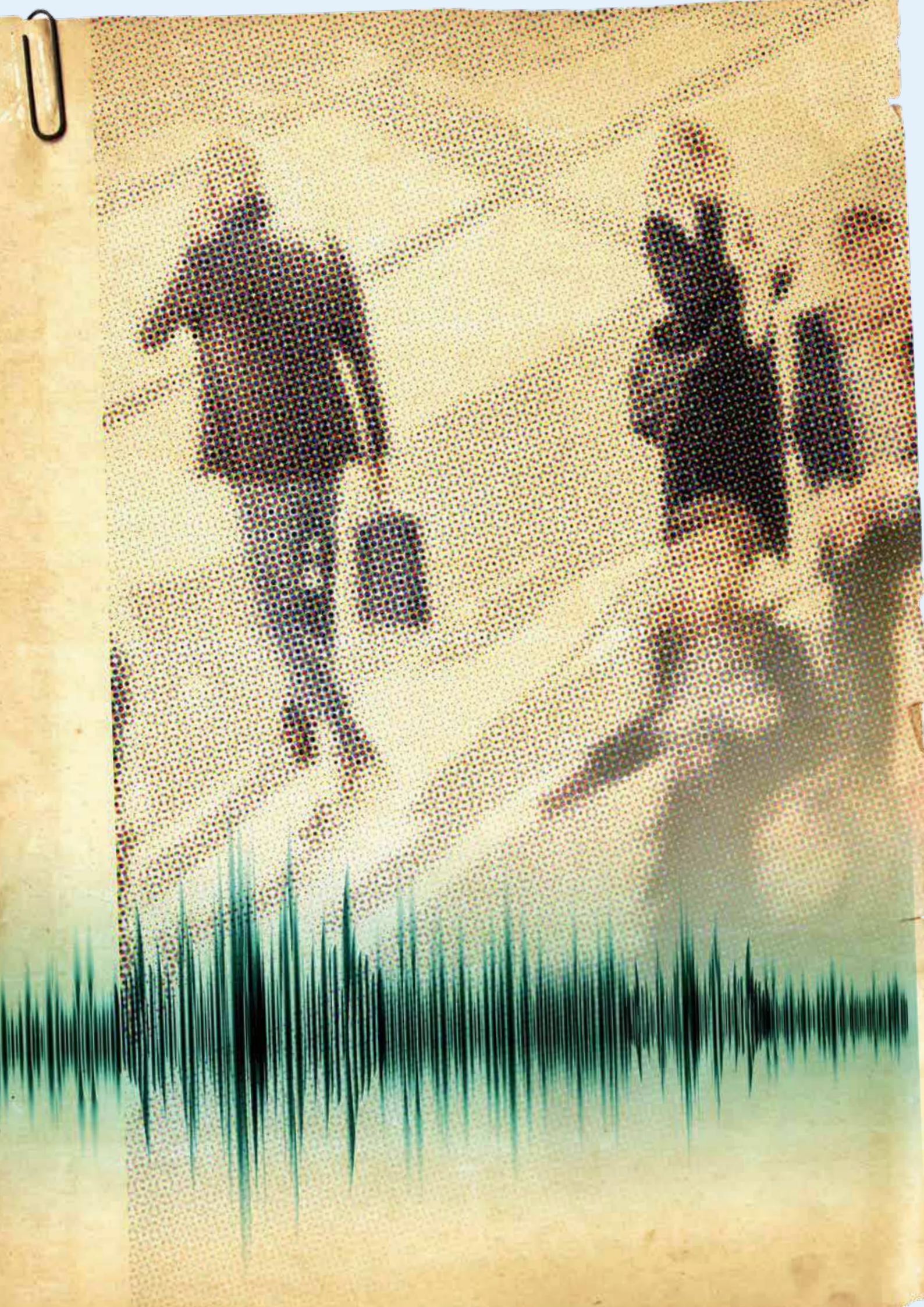
PETs opgave er at forebygge, efterforske og modvirke forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed samt forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder mv., jf. straffelovens kapitel 12 og 13.

PET skal endvidere blandt andet udarbejde trusselvurderinger, bistå det øvrige politi, være national sikkerhedsmyndighed samt rådgive og bistå offentlige myndigheder og private i sikkerhedsspørgsmål. Dertil skal PET beskytte personer, organisationer og myndigheder (livvagstjeneste mv.). Som national sikkerhedsmyndighed foretager PET sikkerhedsundersøgelser efter anmodning fra vedkommende myndighed eller styrelse, når personer påtænkes bemyndiget til indsigt i klassificerede dokumenter. For myndigheder inden for Forsvarsministeriets område varetages denne opgave imidlertid af FE.

De juridiske rammer for PETs virksomhed følger i det væsentlige af PET-loven med tilhørende bekendtgørelser samt retsplejeloven.

PET-loven regulerer blandt andet tjenestens opgaver samt tilvejebringelse, intern behandling og videregivelse af personoplysninger. Endvidere er der med loven oprettet et uafhængigt tilsyn, Tilsynet med Efterretningstjenesterne, der har til opgave at føre tilsyn med, at PETs behandling af personoplysninger er i overensstemmelse med lovgivningen.

PET er tillige undergivet ekstern kontrol af Justitsministeriet, domstolene, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Folketingets Ombudsmand og Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne.

2. Tilsynet med Efterretningstjenesterne

Tilsynet er et særligt uafhængigt kontrolorgan, der fører tilsyn med, at PET, FE og CFCS behandler personoplysninger i overensstemmelse med lovgivningen.

Tilsynet udøver sine funktioner i fuld uafhængighed og er således ikke undergivet tjenestebefalinger fra Justitsministeriet eller andre administrative myndigheder med hensyn til udøvelsen af sin virksomhed.

Tilsynet består af fem medlemmer, der er udpeget af justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren. Formanden, der skal være landsdommer, er udpeget efter indstilling fra præsidenterne for Østre Landsret og Vestre Landsret, mens de øvrige medlemmer er udpeget efter drøftelser med Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne.

Medlemmerne er:

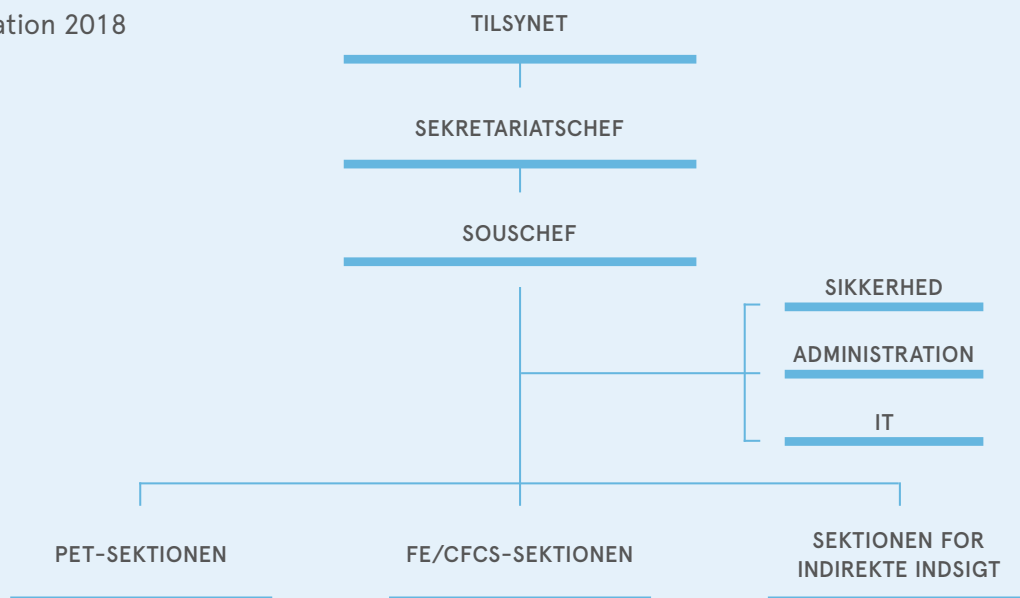
- ▶ landsdommer Michael Kistrup, Østre Landsret (formand)
- ▶ professor Jørgen Grønnegård Christensen, Aarhus Universitet
- ▶ bestyrelsesformand Erik Jacobsen, Roskilde Universitet
- ▶ juridisk chef Pernille Christensen, Kommunernes Landsforening
- ▶ professor Henrik Udsen, Københavns Universitet

Medlemmerne udpeges for en periode på fire år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere fire år. Ved tilsynets etablering i 2014 blev to medlemmer udpeget for to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere fire år med henblik på at sikre mod en samtidig og fuldstændig udskiftning af tilsynets medlemmer, idet de efterfølgende funktionsperioder er forskudt to år i forhold til hinanden.

Tilsynet bistås af et sekretariat, der alene er undergivet tilsynets instruktion. Tilsynet bestemmer selv, hvem der skal ansættes til sekretariatet, herunder hvilken uddannelsesmæssig baggrund og øvrige kvalifikationer de pågældende skal have. Ved udgangen af 2018 bestod sekretariatet af en sekretariatschef, der varetager den daglige ledelse af sekretariatet, en souschef, tre jurister, en it-konsulent og en kontorfunktionær.

Sekretariatet er opdelt i sektioner, der beskæftiger sig med henholdsvis PET, FE/CFCS og anmodninger om indirekte indsigt. Med henblik på at sikre faglig koordinering og erfaringsudveksling arbejder tilsynets medarbejdere på tværs af sektionerne.

Organisation 2018

2.1 Tilsynets opgaver i forhold til PET

Ifølge PET-loven skal tilsynet efter klage eller af egen drift påse, at PET behandler oplysninger om personer i overensstemmelse med de nærmere bestemmelser herom i PET-loven og i regler udstedt i medfør heraf. Tilsynet påser, at tjenesten overholder lovens regler om

- ▶ tilvejebringelse af oplysninger, herunder indsamling og indhentning,
- ▶ intern behandling af oplysninger, herunder frister for sletning af oplysninger,
- ▶ videregivelse af oplysninger, herunder til FE og til andre danske forvaltningsmyndigheder, private, udenlandske myndigheder og internationale organisationer, og
- ▶ forbud mod at behandle oplysninger om her i landet hjemmehørende fysiske personer alene på baggrund af de pågældendes lovlige politiske virksomhed.

Tilsynets opgave er at føre legalitetskontrol med, at PET behandler oplysninger om fysiske og juridiske personer i overensstemmelse med lovgivningen, og tilsynet skal således ikke påse, hvorvidt PET udfører sine opgaver på en hensigtsmæssig måde, herunder hvorledes tjenesten prioriterer sine operative og efterforskningsmæssige ressourcer, da dette beror på en politifaglig vurdering.

Tilsynet afgør selv intensiteten af sin kontrol, herunder i hvilket omfang kontrollen skal være fuldstændig eller stikprøvevis, hvilke sagsområder der særskilt skal prioriteres, og i hvilket omfang tilsynet vil tage sager op af egen drift. Der er ikke givet nærmere retningslinjer for tilsynets udførelse af sin kontrol, udover at det i lovens forarbejder er forudsat, at tilsynet som led i sine egen drift-undersøgelser blandt andet foretager inspektionsbesøg hos PET, og at antallet af disse besøg er i størrelsesordenen 4-6 om året.

Efter anmodning fra en fysisk eller juridisk person undersøger tilsynet tillige, om PET uberettiget behandler oplysninger om den pågældende. Tilsynet sikrer, at dette ikke er tilfældet, og giver herefter den pågældende meddelelse herom (den indirekte indsigtssordning). Det fremgår af forarbejderne til loven, at det af tilsynets meddelelse alene skal kunne udledes, at der ikke uberettiget behandles oplysninger om den pågældende. Det skal således ikke fremgå eller kunne udledes, om der ikke behandles eller har været behandlet oplysninger, om der tidligere uberettiget har været behandlet oplysninger, eller om der berettiget behandles oplysninger.

2.2 Tilsynets adgang til oplysninger i PET

Tilsynet kan hos PET kræve enhver oplysning og alt materiale, der er af betydning for tilsynets virksomhed, og tilsynet har til enhver tid adgang til alle lokaler, hvorfra der er adgang til de oplysninger, som behandles, eller hvor tekniske hjælpemidler anvendes. Tilsynet kan endvidere afkræve PET skriftlige udtalelser om faktiske og retlige forhold af betydning for tilsynets kontrolvirksomhed, ligesom tilsynet kan anmode om, at en repræsentant for PET er til stede med henblik på at redegøre for de behandlede sager.

PET har stillet et lokale til rådighed for tilsynet, hvorfra tilsynet på egen hånd kan foretage søgninger i tjenestens it-systemer.

2.3 Tilsynets reaktionsmuligheder

Tilsynet har som hovedregel ikke kompetence til at påbyde PET bestemte foranstaltninger i forhold til behandling af oplysninger. Tilsynet kan derimod afgive udtalelser over for PET, hvori tilsynet blandt andet kan tilkendegive sin opfattelse af, om tjenesten overholder reglerne i PET-loven, PET-bekendtgørelsen og PET-sikkerhedsbekendtgørelsen. Hvis PET undtagelsesvist måtte beslutte ikke at følge en henstilling i en udtalelse fra tilsynet, skal tjenesten underrette tilsynet herom og straks forelægge sagen for justitsministeren til afgørelse. Såfremt justitsministeren undtagelsesvist måtte beslutte ikke at følge henstillingen fra tilsynet, skal regeringen orientere Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne herom.

Tilsynet skal underrette justitsministeren om forhold, som ministeren efter tilsynets opfattelse bør have kendskab til.

Som led i den indirekte indsigtssordning, ifølge hvilken tilsynet som nævnt efter anmodning fra en fysisk eller juridisk person undersøger, hvorvidt PET uberettiget behandler oplysninger om den pågældende, kan tilsynet pålægge PET at slette oplysninger, som tjenesten efter tilsynets opfattelse behandler med urette.

Tilsynet afgiver en årlig redegørelse om sin virksomhed til justitsministeren. Redegørelsen, der offentliggøres, giver en generel information om karakteren af det tilsyn, der udøves med PET. Det fremgår således af forarbejderne til loven, at sigtet med den årlige redegørelse er at give en generel information om karakteren af det tilsyn, der udøves med tjenesten, herunder en generel beskrivelse af, hvilke forhold tilsynet måtte have valgt særligt at interessere sig for. Tilsynet vil også kunne medtage oplysninger om, i hvor mange tilfælde tilsynet har fundet, at

efterretningstjenestens behandling af personoplysninger ikke har været i overensstemmelse med reglerne, herunder i hvor mange tilfælde tilsynet som led i den indirekte indsigtsordning har pålagt tjenesten at slette oplysninger.

Tilsynet afgav senest en årlig redegørelse om sin virksomhed til justitsministeren i maj 2018. Redegørelsen blev forelagt Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne og blev herefter offentliggjort i juni 2018.

Tilsynet kan hos PET kræve enhver oplysning og alt materiale, der er af betydning for tilsynets virksomhed, og tilsynet har til enhver tid adgang til alle lokaler, hvorfra der er adgang til de oplysninger, som behandles, eller hvor tekniske hjælpemidler anvendes.

3. Retsgrundlag

- 1) Lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET) (lovbekendtgørelse nr. 231 af 7. marts 2017 som senest ændret ved lov nr. 1706 af 27. december 2018) (PET-loven).
- 2) Bekendtgørelse om Politiets Efterretningstjenestes behandling af oplysninger om fysiske og juridiske personer m.v. (bekendtgørelse nr. 763 af 20. juni 2014 som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 523 af 23. maj 2018) (PET-bekendtgørelsen).
- 3) Bekendtgørelse om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af oplysninger om fysiske og juridiske personer, som behandles af Politiets Efterretningstjenestes (bekendtgørelse nr. 516 af 23. maj 2018) (PET-sikkerhedsbekendtgørelsen).

Ved lov nr. 1706 af 27. december 2018 ændres lov om PET som konsekvens af vedtagelsen af Lov om indsamling, anvendelse og opbevaring af oplysninger om flypassagerer (PNR-loven).

Med PNR-loven oprettes en national PNR-enhed under Rigspolitiet, som blandt andet på vegne af PET kan indhente og behandle PNR-oplysninger med henblik på videregivelse til tjenesten.

Tilsynet med Efterretningstjenesterne skal føre kontrol med PNR-enheden, når enheden behandler oplysninger på vegne af PET. Da loven først trådte i kraft den 1. januar 2019, vil den ikke blive nærmere omtalt i denne redegørelse.

3.1 Tilvejebringelse af oplysninger

3.1.1 Om indsamling og indhentning af oplysninger, jf. PET-lovens § 3

Det følger af lovens § 3, at PET kan indsamle og indhente oplysninger, der kan have betydning for tjenestens virksomhed. Af lovforslagets bemærkninger til bestemmelsen fremgår, at PETs arbejde i vidt omfang er forebyggende, og at dette indebærer, at PET bør kunne indsamle oplysninger, selvom det er forbundet med usikkerhed at vurdere, om de personer, der undersøges, reelt har til hensigt at begå strafbare forhold. Det må blot ikke på forhånd kunne udelukkes, at oplysningerne kan have relevans for tjenesten. Efter bestemmelsen kan PET således som hidtil indhente oplysninger om "bipersoner", herunder personer i den mistænkes omgangskreds, der ikke selv mistænkes for at være involveret i den eventuelle lovovertrædelse, der undersøges.

3.1.2 Om pligt for andre forvaltningsmyndigheder til at videregive oplysninger til PET, jf. PET-lovens § 4

Efter lovens § 4, stk. 1, kan PET kræve oplysninger fra andre danske forvaltningsmyndigheder end FE, når oplysningerne efter tjenestens vurdering må antages at have betydning for varetagelse af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13. Der skal være en mere konkret formodning for, at de oplysninger, som PET ønsker at indhente, vil have betydning for tjenestens varetagelse af de nævnte opgaver, men hvis tjenesten vurderer, at dette er tilfældet, har andre forvaltningsmyndigheder pligt til at udlevere oplysninger til tjenesten. Den afgivende forvaltningsmyndighed vil således ikke selv skulle foretage en vurdering af, om videregivelsesbetingelsen er opfyldt, men lægge PETs oplysning herom til grund.

I lovforslagets bemærkninger til bestemmelsen anføres, at tilsynet kan efterprøve PETs vurdering af, om oplysningerne må antages at have betydning for tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13, og at det forudsættes, at PET med passende mellemrum orienterer tilsynet om anvendelsen af bestemmelsen.

Efter bestemmelsens stk. 2 skal Told- og skatteforvaltningen (SKAT) videregive oplysninger om passagerer og besætning på luftfartøjer til PET, hvis tjenesten vurderer, at oplysningerne kan have betydning for varetagelse af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13.

Justitsministeren har i medfør af bestemmelsens stk. 3 efter forhandling med skatteministeren fastsat regler om, hvordan oplysninger efter stk. 2 skal stilles til rådighed for PET. Det er således i PET-bekendtgørelsens § 8, stk. 3, fastsat, at PET via terminaladgang til de it-systemer, hvor SKAT lagrer oplysninger om passagerer og besætningsmedlemmer, som SKAT modtager fra luftfartsselskaber mv. i medfør af toldlovens § 17, stk. 4, kan indhente oplysninger, der kan have betydning for tjenestens varetagelse af sine opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13.

3.2 Intern behandling af oplysninger

3.2.1 Om intern behandling af oplysninger efter PET-lovens §§ 6 a - 8

Efter PET-lovens § 6 a, stk. 1-7, finder en række almindelige databeskyttelsesprincipper anvendelse ved PETs behandling af indsamlede og indhentede oplysninger vedrørende fysiske og juridiske personer.

Af lovforslagets bemærkninger fremgår, at der som udgangspunkt skal benyttes de samme almindelige databeskyttelsesprincipper mv. ved vurderingen af, hvilke grundlæggende betingelser der skal være opfyldt ved PETs behandling af personoplysninger, som ved vurderingen af andre danske myndigheders behandling af personoplysninger.

Det følger af lovens § 7, stk. 1, og § 8, stk. 1, at PET kan behandle enhver oplysning om fysiske og juridiske personer, hvis behandlingen

- 1) sker med samtykke,
- 2) må antages at have betydning for varetagelsen af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed samt forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder mv., jf. straffelovens kapitel 12 og 13, eller
- 3) er nødvendig for varetagelsen af tjenestens øvrige opgaver.

Efter lovens § 7, stk. 1, nr. 2, og § 8, stk. 1, nr. 2, kan PET således behandle enhver oplysning om fysiske og juridiske personer, hvis behandlingen må antages at have betydning for varetagelsen af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13. Det ligger i betingelsen om, at oplysningerne må antages at have betydning for PETs opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13, at der skal være en mere konkret formodning for, at de oplysninger, som PET ønsker at behandle, vil have betydning for tjenestens varetagelse af disse opgaver.

Efter lovens § 7, stk. 1, nr. 3, og § 8, stk. 1, nr. 3, kan PET behandle enhver oplysning om fysiske og juridiske personer, hvis behandlingen er nødvendig for varetagelsen af tjenestens øvrige opgaver, dvs. andre opgaver end dem som er forbundet med forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13. Det ligger i betingelsen om, at oplysningerne er nødvendige for varetagelsen af PETs øvrige opgaver, at tjenesten efter en konkret vurdering må antages at have et reelt behov for at behandle de pågældende oplysninger for at kunne varetage sine opgaver.

3.2.2 Om sletning af oplysninger, jf. PET-lovens §§ 9 og 9 a og PET-bekendtgørelsens §§ 1-3, § 8 og § 18

Efter PET-lovens § 9 skal PET, medmindre andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i medfør af lov, slette oplysninger om fysiske og juridiske personer, der er tilvejebragt som led i undersøgelser eller efterforskning rettet mod sådanne personer, når der ikke i forbindelse med undersøgelsen eller efterforskningen er tilvejebragt nye oplysninger inden for de seneste 15 år. Sletning af sådanne oplysninger kan dog undlades, hvis væsentlige hensyn til varetagelsen af PETs opgaver gør det nødvendigt. Ifølge lovforslagets bemærkninger til bestemmelsen, som alene omfatter oplysninger, der er tilvejebragt som led i undersøgelser eller efterforskninger rettet mod fysiske og juridiske personer, fastsætter bestemmelsen en overordnet slettefrist for oplysninger, der opbevares hos PET.

Der findes i anden lovgivning, herunder navnlig arkivlovgivningen, regler, der indebærer, at PET ikke er berettiget til at slette oplysninger. Rigsarkivaren har således blandt andet fastsat regler, der indebærer, at PET skal opbevare oplysninger af historisk interesse. Sådanne regler skal PET følge, hvilket indebærer, at PET er afskåret fra at slette oplysningerne, idet PET-lovens § 9 foreskriver, at PETs forpligtelse til at slette oplysninger ikke skal gælde, hvis andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i medfør af lov.

I forarbejderne til PET-loven er det forudsat, at der administrativt fastsættes mere detaljerede slettefrister for de oplysninger, som PET behandler. I medfør af lovens bemyndigelsesbestemmelse til justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om PETs behandling af oplysninger om fysiske og juridiske personer er der herefter med PET-bekendtgørelsen fastsat detaljerede regler blandt andet om sletning af personoplysninger.

Af PET-bekendtgørelsens § 1 fremgår således, at PET senest 10 år fra sagsoprettelsen i sin elektroniske journal skal slette sager, som ikke indeholder oplysninger om fysiske og juridiske personer,

der er tilvejebragt som led i undersøgelser eller efterforskninger rettet mod sådanne personer. Sletning kan dog undlades, hvis væsentlige hensyn til varetagelsen af tjenestens opgaver gør det nødvendigt, og tilsynet underrettes herom. Efter bekendtgørelsens § 2 fastsætter PET for den enkelte person eller oplysning i efterretningstjenestens særlige databaser, der føres i tilknytning til efterretningstjenestens operative og administrative opgaver, en slettefrist på indtil 5 år fra indførelsen i databasen. Dog kan tjenesten efter underretning af tilsynet undtagelsesvist fastsætte længere frister. Af bekendtgørelsens § 3 følger, at oplysninger, som ikke inden 4 uger fra modtagelsen eller tilvejebringelsen er lagret i journalen eller i en database, jf. §§ 1 og 2, skal slettes, medmindre oplysningerne efter deres karakter ikke kan lagres elektronisk. PET skal underrette tilsynet, hvis tjenesten undtagelsesvist ikke kan overholde fristen.

Af bestemmelsen i § 9 a, stk. 1, fremgår, at når PET i forbindelse med sine aktiviteter bliver opmærksom på, at sager eller dokumenter mv. ikke længere opfylder behandlingsbetingelserne i § 7, stk. 1, og § 8, stk. 1, skal disse slettes, uanset om slettefristen i § 9 eller frister fastsat i medfør af § 7, stk. 2, eller § 8, stk. 2, er udløbet, men at PET ikke herudover er forpligtet til løbende af egen drift at gennemgå tjenestens sager og dokumenter mv. med henblik på at vurdere, om nævnte behandlingsbetingelser fortsat er opfyldt.

I bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser præciseres vedrørende § 9 a, stk. 1, at begrebet "aktiviteter" skal forstås bredt og omfatter alle de opgaver, som PET beskæftiger sig med. Begrebet omfatter således foruden operationelle aktiviteter også eksempelvis PETs opgaver i forbindelse med anmodninger om indirekte indsigt, jf. lovens § 13, og stikprøvekontroller foretaget af tilsynet.

Det følger af bestemmelsen i § 9 a, stk. 2, at PET uanset bestemmelserne i §§ 7-9 ikke er forpligtet til at slette oplysninger, der ikke opfylder behandlingsbetingelserne i § 7, stk. 1, og § 8, stk. 1, hvis oplysningerne indgår i dokumenter mv., som i øvrigt opfylder nævnte behandlingsbetingelser, jf. dog stk. 3 og § 13, stk. 2.

I bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser vedrørende § 9 a, stk. 2, præciseres, at bestemmelsen angår sletning på oplysningsniveau, hvorimod bestemmelsen i stk. 1 vedrører sletning på sags- og dokumentniveau. PET er således ikke forpligtet til at slette på oplysningsniveau, selvom tjenesten i forbindelse med sine aktiviteter bliver opmærksom på, at en konkret oplysning ikke længere opfylder behandlingsbetingelserne i § 7, stk. 1, og § 8, stk. 1, hvis oplysningen indgår i dokumenter mv., som fortsat lever op til disse behandlingsbetingelser, og for hvilke slettefristen ikke er udløbet. Det præciseres endvidere, at tilsynet i forbindelse med sine stikprøvekontroller fortsat kan påse, om en sag eller et dokument mv. som helhed lever op til de nævnte behandlingsbetingelser, men at PET som udgangspunkt ikke vil være forpligtet til at slette enkeltoplysninger, der indgår i dokumenter mv., som skal bevares, i forbindelse med sådanne stikprøvekontroller. PET vil dog fortsat være forpligtet til at slette oplysninger, hvis det konstateres, at disse er tilvejebragt i strid med lovens §§ 3 og 4.

Efter § 9 a, stk. 3, kan justitsministeren fastsætte regler om, at PET i nærmere fastsatte tilfælde skal slette oplysninger i videre omfang, end hvad der følger af lovens bestemmelser.

Af PET-bekendtgørelsens § 8, stk. 1, fremgår således, at PET i tilfælde, hvor tjenesten i medfør af PET-lovens § 4, stk. 1, jf. § 3, indhenter oplysninger om alle personer, der inden for et givent tidspunkt har rettet henvendelse til en given offentlig myndighed, eller andre grupper af personer, som på tilsvarende måde ikke på forhånd er identificeret, så hurtigt som forholdene tillader det, skal foretage en vurdering af, om de personer, som oplysningerne vedrører, er af relevans

for efterretningstjenestens opgavevaretagelse. I den udstrækning dette vurderes ikke at være tilfældet, skal de ikke relevante oplysninger straks slettes. Indhentelse af oplysninger af den i stk. 1 nævnte art kan alene ske efter forudgående godkendelse af chefen for PET eller efterretningstjenestens juridiske chef. Det samme gælder indhentelse af oplysninger om psykiatriske diagnoser eller tilsvarende særligt følsomme helbredsoplysninger.

Det følger af bestemmelsen i stk. 5, at PET i tilfælde, hvor tjenesten i medfør af PET-lovens § 4, stk. 2 og 3, jf. § 3, indhenter oplysninger om alle personer, der inden for et givent tidspunkt rejser med luftfartøjer til eller fra bestemte destinationer eller med bestemte rejsemønstre, eller andre grupper af personer, som på tilsvarende måde ikke på forhånd er identificeret, skal tjenesten, så hurtigt som forholdene tillader det, foretage en vurdering af, om de personer, som oplysningerne vedrører, er af relevans for tjenestens opgavevaretagelse. I den udstrækning dette vurderes ikke at være tilfældet, skal de ikke relevante oplysninger straks slettes eller anonymiseres hos tjenesten.

Som præciseret i PET-bekendtgørelsens § 18 må fysiske eller elektroniske oplysninger, som i medfør af bestemmelser om bevaring og kassation udstedt af Statens Arkiver skal bevares for eftertiden, ikke destrueres eller slettes, idet sådanne oplysninger i stedet skal overføres til Statens Arkiver. Såfremt sådanne oplysninger af praktiske eller sikkerhedsmæssige grunde ikke kan overføres til Statens Arkiver, skal oplysningerne, fra det tidspunkt hvor destruktion eller sletning skulle være sket, behandles adskilt fra tjenestens øvrige oplysninger, således at alene medarbejdere, der af chefen for PET er særligt autoriseret hertil, har adgang til oplysningerne.

3.2.3 Om informationssikkerhed, jf. PET-sikkerhedsbekendtgørelsens §§ 3-5 og § 17

Ifølge PET-lovens § 7, stk. 2, og § 8, stk. 2, kan justitsministeren fastsætte nærmere regler om Politiets Efterretningstjenestes behandling af personoplysninger. I medfør heraf er udstedt bekendtgørelse nr. 516 af 23. maj 2018 (bekendtgørelse om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af oplysninger om fysiske og juridiske personer, som behandles af Politiets Efterretningstjenestes) (PET-sikkerhedsbekendtgørelsen) vedrørende informationssikkerheden i PET.

Ifølge forarbejderne til lov nr. 503 af 23. maj 2018, som gennemførte en række konsekvensændringer til PET-loven som følge af vedtagelsen af databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen, er det forudsat, at niveauet af informationssikkerhed efter bekendtgørelser fastsat i henhold til PET-lovens § 7, stk. 2, og § 8, stk. 2, ikke er lavere efter reglerne, som tidligere har været gældende ifølge den tidligere persondatalovs § 41, stk. 4-1 og § 42, samt bekendtgørelser udstedt i medfør heraf. PET-sikkerhedsbekendtgørelsen fortolkes i overensstemmelse hermed.

Efter PET-sikkerhedsbekendtgørelsens § 3 skal PET træffe de fornødne tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger mod, at oplysninger om fysiske eller juridiske personer hændeligt eller ulovligt tilintetgøres, fortabes eller forringes, samt mod, at de kommer til uvedkommendes kendskab, misbruges eller i øvrigt behandles i strid med PET-loven. Tilsvarende gælder for databehandlere, der behandler oplysninger om fysiske og juridiske personer for PET.

Det følger af PET-sikkerhedsbekendtgørelsens § 4, at PET skal fastsætte nærmere interne bestemmelser om sikkerhedsforanstaltninger i efterretningstjenesten til uddybning af de regler, der fremgår af bekendtgørelsen, herunder navnlig fastsætte interne bestemmelser om organisatoriske forhold og fysisk sikring, herunder sikkerhedsorganisation, administration af adgangskontrolordninger og autorisationsordninger samt kontrol med autorisationer.

PET skal endvidere efter PET-sikkerhedsbekendtgørelsens § 5 give den fornødne instruktion til de medarbejdere, som behandler oplysninger om fysiske og juridiske personer.

Efter PET-sikkerhedsbekendtgørelsens § 17, stk. 1, skal der skal foretages maskinel registrering (logning) af alle anvendelser af oplysninger om fysiske og juridiske personer. Registreringen skal mindst indeholde oplysning om tidspunkt, bruger, type af anvendelse og angivelse af den person, de anvendte oplysninger vedrørte, eller det anvendte søgekriterium. Loggen skal opbevares i 6 måneder, hvorefter den skal slettes. PET kan opbevare loggen i op til 5 år, hvis der er et særligt behov herfor. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse for oplysninger om fysiske og juridiske personer, som indgår i tekstbehandlingsdokumenter og lignende, der ikke foreligger i endelig form. Det samme gælder sådanne dokumenter, som foreligger i endelig form, hvis der sker sletning inden for en af PET nærmere fastsat kortere frist.

3.2.4 Om intern kontrol, jf. PET-bekendtgørelsens §§ 10 og 11

Af PET-bekendtgørelsens § 10 om intern kontrol fremgår, at PET foretager løbende stikprøvekontrol med sletning, logning, iværksættelse af undersøgelser, indhentelse af oplysninger, indgreb under efterforskningen og videregivelse af oplysninger. Chefen for PET fastsætter nærmere retningslinjer for stikprøvekontrol, jf. bekendtgørelsens § 11.

3.3 Videregivelse af oplysninger

3.3.1 Om videregivelse af oplysninger, jf. PET-lovens § 10

PET-lovens § 10 om videregivelse af oplysninger indeholder i stk. 1 en bestemmelse om, at PET kan videregive oplysninger til FE, hvis videregivelsen kan have betydning for varetagelsen af tjenesternes opgaver. Denne vide adgang til videregivelse af oplysninger til FE er begrundet i de to efterretningstjenesters nært forbundne arbejdsområder.

Efter bestemmelsens stk. 2 kan PET videregive personoplysninger til andre danske forvaltningsmyndigheder (end FE), private, udenlandske myndigheder og internationale organisationer, hvis betingelserne for intern behandling i PET-lovens §§ 6 a og 7 er opfyldt. Videregivelse af oplysninger om rent private forhold kan dog kun ske, hvis betingelserne i databeskyttelseslovens § 8, stk. 2, tillige er opfyldt. Dette indebærer, at oplysningerne kun må videregives, hvis 1) den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til videregivelsen, 2) videregivelsen sker til varetagelse af private eller offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrunder hemmeligholdelse, herunder hensynet til den oplysningen angår, 3) videregivelsen er nødvendig for udførelsen af en myndigheds virksomhed eller påkrævet for en afgørelse, som myndigheden skal træffe, eller 4) hvis videregivelsen er nødvendig for udførelsen af en persons eller virksomheds opgaver for det offentlige. For PETs videregivelse af oplysninger om juridiske personer til andre danske forvaltningsmyndigheder (end FE), private, udenlandske myndigheder og internationale organisationer gælder efter lovens § 10, stk. 3, at betingelserne for intern behandling i lovens § 8 skal være opfyldt.

Under hensyn til de alvorlige konsekvenser for de registrerede, der efter omstændighederne vil kunne være forbundet med videregivelse af oplysninger, suppleres betingelserne for videregivi-

velse i § 10, stk. 2 og 3, af en betingelse i stk. 4, hvorefter PETs videregivelse af oplysninger om fysiske og juridiske personer kun kan ske, hvis videregivelsen efter en konkret vurdering må anses for forsvarlig.

Af lovforslagets bemærkninger til § 10, stk. 4, fremgår, at denne afgørelse skal træffes efter en konkret afvejning af samtlige foreliggende omstændigheder. I afvejningen må navnlig indgå det nærmere indhold af oplysningerne, formålet med videregivelsen og en vurdering af den skadevirkning, som en videregivelse vurderes at kunne få for den, som oplysningerne vedrører. Forsvarlighedsvurderingen kan falde forskelligt ud, alt efter om videregivelse skal ske til en anden dansk forvaltningsmyndighed, en privat person eller organisation, en udenlandsk myndighed eller en international organisation. Ved videregivelse til udenlandske myndigheder vil det kunne indgå i vurderingen, om videregivelsen af personoplysningerne sker med henblik på at forebygge og efterforske alvorlig international kriminalitet, som også Danmark har en væsentlig interesse i at bekæmpe. Også forholdene i det eventuelle modtagerland må indgå i vurderingen. Det forudsættes, at bestemmelsen om videregivelse suppleres af regler af procesuel karakter fastsat administrativt, som, i lighed med hvad der tidligere fulgte af PETs interne retningslinjer om blandt andet samarbejdet med udenlandske efterretningstjenester, skal gå ud på, at videregivelse af oplysninger til blandt andet udenlandske myndigheder og internationale organisationer normalt skal godkendes på ledelsesniveau.

3.4 Lovlig politisk virksomhed

3.4.1 Om lovlig politisk virksomhed, jf. PET-lovens § 11

PET-lovens § 11 om lovlig politisk virksomhed indeholder i stk. 1 en bestemmelse om, at en her i landet hjemmehørende fysisk persons deltagelse i lovlig politisk virksomhed ikke i sig selv kan begrunde, at PET behandler oplysninger om den pågældende. Af stk. 2 fremgår, at bestemmelsen i stk. 1 dog ikke afskærer PET fra at behandle oplysninger om en persons politiske virksomhed med henblik på at afklare, om virksomheden er lovlig. Ifølge stk. 3 afskærer bestemmelsen i stk. 1 heller ikke PET fra ved behandlingen af oplysninger om politiske foreninger og organisationer at medtage oplysninger om, hvem der udgør ledelsen.

Det følger af lovforslagets bemærkninger til § 11, at udtrykket i bestemmelsens stk. 1 "en her i landet hjemmehørende fysisk person" omfatter 1) danske statsborgere, 2) nordiske statsborgere og andre udlændinge med ret til ophold i Danmark, hvis vedkommende er tilmeldt folkeregisteret, samt 3) asylansøgere med (kendt) ophold i Danmark i mere end 6 måneder. Om politisk virksomhed hedder det, at der hermed overordnet må forstås enhver aktivitet, der beskæftiger sig med styrelse og påvirkning af eksisterende samfund og samfundsforhold, og at politisk virksomhed ikke alene omfatter ytringer, men også andre former for politiske tilkendegivelser, f.eks. deltagelse i politiske demonstrationer.

Forbuddet mod at behandle oplysninger om udøvelse af lovlig politisk virksomhed er ikke absolut. Dette er tilkendegivet med formuleringen "ikke i sig selv". PET kan således behandle oplysninger om en persons lovlige politiske virksomhed, når andre forhold bevirker, at en person er genstand for tjenestens interesse. Er den pågældende allerede i søgelyset i forbindelse med PETs opgavevaretagelse, kan PET tillige behandle oplysninger om den pågældendes lovlige politiske virksomhed, hvis en sådan oplysning er relevant for undersøgelsen. Der kan f.eks. være

tale om, at en person benytter udøvelse af politisk virksomhed som påskud for at planlægge, forberede eller udføre spionage, terrorisme eller voldelig ekstremistisk virksomhed. PET skal således i hvert enkelt tilfælde foretage en vurdering af, om behandling af oplysninger om lovlig politisk virksomhed er begrundet i andre forhold end selve udøvelsen af denne virksomhed, og en sådan vurdering vil nødvendigvis bero på et skøn.

Efter bestemmelsens stk. 2 kan PET som led i sine undersøgelser behandle personoplysninger om en persons politiske virke med henblik på at afklare, om virksomheden er lovlig eller ulovlig. Viser undersøgelserne, at virksomheden er lovlig, skal personoplysningerne slettes. Tilsynet kan påse, at bestemmelsen i stk. 2 ikke misbruges til at omgå forbuddet i stk. 1, og dermed, at PETs undersøgelser af, om en politisk virksomhed er lovlig, sker på en forsvarlig og rimelig måde og med respekt af formålet bag forbudsreglen.

Det fremgår af bestemmelsens stk. 3, at PET i sager om politiske foreninger og organisationer kan medtage oplysninger om, hvem der udgør ledelsen. Forbuddet i bestemmelsens stk. 1 mod behandling af oplysninger om lovlig politisk virksomhed omfatter ikke behandling af oplysninger om juridiske personer. Lovens almindelige regler for behandling af oplysninger om juridiske personer gælder imidlertid for en sådan behandling af oplysninger.

Oplysninger om ledelsen omfatter kun identifikationsoplysninger om de pågældende ledende medlemmer, der i relation til en politisk forening f.eks. er hovedbestyrelsesmedlemmer, forretningsudvalgsmedlemmer, ministre, folketingsmedlemmer, medlemmer af Europa-Parlamentet, regionsrådsmedlemmer og byrådsmedlemmer. Uden for denne kategori falder menige partimedlemmer, stillere, delegerede samt deltagere i seminarer, deputationer og vælgermøder.

Tilsynet kan påse, at en persons lovlige politiske virksomhed i form af deltagelse som ledende medlem i en politisk organisation eller forening kun behandles i det omfang, det må anses for nødvendigt for en meningsfuld behandling af oplysninger om organisationen eller foreningen. Af lovforslagets bemærkninger til bestemmelsen i stk. 3 fremgår blandt andet, at der til imødegåelse af misbrug af adgangen til fritekstsøgning må indføres procedurer, eksempelvis i form af egenkontrol, logning eller andre sikkerhedsforanstaltninger, der begrænser risikoen for misbrug og sikrer, at tilsynet har mulighed for at få afdækket, hvem der har foretaget en konkret søgning, og til hvilket formål søgningen er foretaget.

Efter PET-lovens § 13, stk. 1, kan en fysisk eller juridisk person anmode tilsynet om at undersøge, hvorvidt PET uberettiget behandler oplysninger om den pågældende. Tilsynet sikrer, at dette ikke er tilfældet, og giver herefter den pågældende meddelelse herom.

3.5 Regler om indsigt mv.

3.5.1 Om indsigt, jf. PET-lovens §§ 12 og 13

Det følger af PET-lovens § 12, at en fysisk eller juridisk person ikke har ret til indsigt i oplysninger, som PET behandler om vedkommende, eller ret til indsigt i, hvorvidt tjenesten behandler oplysninger om vedkommende. Hvis særlige forhold taler herfor, kan PET dog give hel eller delvis indsigt i sådanne oplysninger.

Efter PET-lovens § 13, stk. 1, kan en fysisk eller juridisk person anmode tilsynet om at undersøge, hvorvidt PET uberettiget behandler oplysninger om den pågældende. Tilsynet sikrer, at dette ikke er tilfældet, og giver herefter den pågældende meddelelse herom. Hvis særlige forhold taler herfor, kan tilsynet pålægge tjenesten at give hel eller delvis indsigt i oplysninger som nævnt i § 12.

Med PET-lovens § 13 er således etableret en indirekte indsigtsordning, hvorefter tilsynet som led i sin kontrol med PETs behandling af oplysninger om fysiske og juridiske personer efter anmodning fra en sådan person tillige skal undersøge, om tjenesten uberettiget behandler oplysninger om den pågældende. Tilsynet kan som led i denne indsigtsordning blandt andet pålægge PET at slette oplysninger, som PET efter tilsynets opfattelse behandler med urette. Tilsynet sikrer, at PET ikke uberettiget behandler oplysninger om den pågældende, og giver herefter vedkommende meddelelse herom. Af lovforslagets bemærkninger til bestemmelsen fremgår imidlertid, at det af meddelelsen alene skal kunne udledes, at der ikke uberettiget behandles oplysninger om den pågældende. Det skal således ikke fremgå eller kunne udledes, om der ikke behandles eller har været behandlet oplysninger, om der tidligere uberettiget har været behandlet oplysninger, eller om der berettiget behandles oplysninger.

Af bestemmelsens stk. 2 fremgår, at hvis det i forbindelse med en undersøgelse efter stk. 1 konstateres, at PET behandler oplysninger, som ikke længere opfylder betingelserne i § 7, stk. 1, og § 8, stk. 1, skal disse oplysninger slettes uanset § 9 a, stk. 2.

Efter bestemmelsens stk. 3 kan tilsynet, hvis særlige forhold taler herfor, pålægge PET at give hel eller delvis indsigt i oplysninger som nævnt i § 12, stk. 1.

En person, der har fået meddelelse fra tilsynet efter PET-lovens § 13, har efter bestemmelsen ikke krav på en ny meddelelse før 6 måneder efter seneste meddelelse.

Årsregørelse 2018

Politiets Efterretningstjeneste

Udgivet af Tilsynet med Efterretningstjenesterne, juni 2019

Layout + illustrationer: Eckardt ApS

Portrætfotos: Lars Engelgaard

Publikationen kan downloades fra tilsynets hjemmeside på www.tet.dk

Medlemmer af Tilsynet med Efterretningstjenesterne

Landsdommer Michael Kistrup, Østre Landsret (formand)

Juridisk chef Pernille Christensen, Kommunernes Landsforening

Professor Henrik Udsen, Københavns Universitet

Professor Jørgen Grønnegård Christensen, Aarhus Universitet

Bestyrelsesformand Erik Jacobsen, Roskilde Universitet

Tilsynet med Efterretningstjenesterne
Borgergade 28, 1. sal, 1300 København K
www.tet.dk